

MUSIK-
HÖGSKOLAN
I MALMÖ

EXAMENSARBETE 15hp
Vårterminen 2021
Ämneslärarutbildningen i musik
Mattias Lind

Läroplan i kulturskola

En kvalitativ studie om tre saxofonlärares förhållningssätt kring en möjlig
läroplan i saxofonundervisning på kulturskola

Handledare: Adriana Di Lorenzo Tillborg

Sammanfattning

Titel: Läroplan i kulturskola – en kvalitativ studie om tre saxofonlärares förhållningssätt kring en möjlig läroplan i saxofonundervisning på kulturskola

Författare: Mattias Lind

Den svenska kulturskolan har aldrig haft krav på att undervisningen ska regleras via läroplaner. Trots detta finns en liten andel kulturskolor och kulturskolelärare som arbetar efter läroplaner. Studiens syfte är att få en djupare förståelse för tre saxofonlärares förhållningssätt kring en läroplan i saxofonundervisning vid kulturskola. Ett vidare syfte är att undersöka vilka moment en eventuell läroplan bör innehålla enligt de tre saxofonlärarna. I studien intervjuades tre saxofonlärare genom kvalitativa intervjuer. Samtliga lärare arbetade vid studiens utförande på tre olika kulturskolor i Sverige.

I studien kategoriserade saxofonlärarna de moment som de anser att en läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola bör innehålla. Momenten delades in i instrumenttekniska moment som artikulation och andning samt allmänmusikaliska moment som improvisation och interpretation. Saxofonlärarna ansåg att om en läroplan ska införas behöver den vara anpassad efter kulturskolans verksamhet och vara så pass flexibel att den kan anpassas efter alla saxofonelevs individuella behov, eftersom undervisningen bör bygga på elevers personliga utveckling. Införandet av en läroplan i saxofonundervisning skulle enligt lärarna i studien främst verka som ett sett att öka kulturskolans status i kommunerna.

Utifrån resultatet dras slutsatsen att saxofonlärare vid kulturskolan bör vara lyhörda för elevens behov och en läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola bör understödja lyhördheten. Slutligen dras slutsatserna att en läroplan kan vara instrumentspecifik, upplevelseorienterad och kan beskriva pedagogiska arbetsmetoder som lärare kan använda sig av i arbetet med saxofonelever.

Nyckelord: *kulturskola, läroplan, musikundervisning, saxofon, saxofonlärare, saxofonundervisning.*

Abstract

Title: Curriculum in the Swedish art and music school – a qualitative study of three saxophone teachers' approaches to a possible curriculum in saxophone teaching at the Swedish art and music school

Author: Mattias Lind

The Swedish art and music school has never had a requirement to be regulated via curricula. Despite this, there is a small proportion of schools and teachers who work according to curricula. The aim of the study is to gain a deeper understanding of three saxophone teachers' approaches to a curriculum in saxophone teaching at the Swedish art and music school. A further aim is to investigate which elements a possible curriculum for saxophone teaching should include according to the three saxophone teachers. In the study, three saxophone teachers were interviewed through qualitative interviews. At the time of the study all teachers worked at three different Swedish art and music schools.

The saxophone teachers listed elements they believe a curriculum for saxophone teaching at the Swedish art and music school should include. The elements were divided into instrument technical elements such as articulation and breathing as well as general musical elements such as improvisation and interpretation. A curriculum for saxophone teaching at the Swedish art and music school should be so flexible that it can be adapted to the individual needs of all saxophone students, as the teaching should be based on student's personal development according to the three teachers. The introduction of a curriculum in saxophone teaching would primarily act as a way to increase the status of the Swedish art and music schools in the municipalities according to the teachers.

Based on the results, it is concluded that saxophone teachers at the Swedish art and music school should be perceptive to their student's needs and a curriculum for saxophone teaching should support perceptiveness. Finally, the study concludes that a curriculum can be instrument-specific, experience-oriented and can describe pedagogical work methods that teachers can use in their work with saxophone students.

Keywords: *curriculum, music education, saxophone, saxophone teaching, saxophone teacher, Swedish art and music schools.*

Förord

Stort tack till de informanter som deltagit i studien. Tack för att ni tog er tid att svara på mina frågor, tack för att ni delade med er av spännande och viktiga tankar kring ämnet. Ni är jätteviktiga för alla de elever som studerar vid kulturskolan! Stort tack till Adriana Di Lorenzo Tillborg för fantastiskt handledarskap med många inspirerande samtal som gjort mig ännu mer intresserad av ämnet.

Stort tack till Siri Arvidsson som genom sin briljanta föropponering hjälpte mig att förstå vilka delar arbetet skulle fokusera på.

Ett stort tack till min familj som har ställt nyfikna frågor om arbetet. Tack för att ni har stått ut med alla de övningstimmar som jag lagt på saxofonen. Ett extra stort tack till min mamma och min mormor som hjälpte mig att bära saxofonväskan till Staffanstorps musikskola när var liten, då saxofonen kändes väldigt stor och tung.

Det största tacket vill jag rikta till Mina som lyfte mig när tilltron till min egen förmåga sviktade. Tack för ditt tålamod, dina kloka insikter och tack för att du är du!

Vägen till musikläraryrket är lång och innehåller många intressanta möten och spännande utmaningar. Det är många människor som jag skulle vilja tacka för spännande musikaliska möten som lett mig dit jag är idag. Lärare, klasskamrater, medmusiker och kollegor, ni har alla på något sätt bidragit till det här arbetet, stort tack!

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	1
2. Syfte och frågeställning	3
3. Litteratur och tidigare forskning	4
3.1 Kulturskola ur ett historiskt perspektiv	4
3.2 Dagens kulturskola	5
3.2.1 Kulturskolans status i kommunerna	6
3.3 Kulturskoleutredningens förslag och bedömningar	6
3.3.1 Förslag på nationella mål	7
3.3.2 Kulturskoleutredningens bedömningar av kulturskolans verksamhet	8
3.4 Synpunkter på läroplan i kulturskola	9
3.5 Instrumentalundervisning för barn och unga	10
3.5.1 Schematyper och uppmärksamhetsfokus	11
3.5.2 Rekommendationer för instrumentalundervisning	12
3.6 Saxofonlitteratur	12
3.6.1 Blåsbus Saxofon	13
3.6.2 Altsax.nu	13
3.6.3 Saxofonen och jag	14
4. Metod	15
4.1 Metodologiska överväganden	15
4.1.1 Kvantitativ metod	15
4.1.2 Kvalitativ metod	15
4.1.3 Val av metod	16
4.2 Kvalitativa intervjuer	16
4.3 Design av studien	16
4.3.1 Urval	17
4.3.2 Informanter	17
4.3.3 Datainsamling	17
4.3.4 Intervjuguide	18
4.4 Analys av data	18
4.5 Studiens tillförlitlighet	18
4.6 Etiska överväganden	19

5. Resultat	20
5.1 <i>Planeringens påverkan på saxofonundervisning</i>	20
5.1.1 En lyhörd undervisning	20
5.2 <i>Kvalitativ saxofonundervisning på kulturskola är individanpassad</i>	21
5.2.1 Kulturskolelärares viktigaste uppgift	22
5.3 <i>Material inom saxofonundervisning</i>	23
5.4 <i>Skapandet av en läroplan i saxofonundervisning</i>	24
5.4.1 Moment i läroplanen	24
5.4.2 Viktiga egenskaper för att spela saxofon	24
5.5 <i>Förhållningssätt till en läroplan inom kulturskola</i>	25
5.5.1 Anledningar till befintliga läroplaner i kulturskola	26
5.5.2 Möjlighet att förhålla sig efter en läroplan	27
5.6 <i>Läroplanens roll i framtidens kulturskola</i>	27
5.7 <i>Sammanfattning av resultatkapitlet</i>	27
6. Diskussion	30
6.1 <i>Läroplanen måste vara flexibel</i>	30
6.2 <i>Argument för en läroplan</i>	31
6.3 <i>Argument mot en läroplan</i>	33
6.4 <i>Boken som osynlig läroplan</i>	34
6.5 <i>Läroplanens effekt</i>	35
6.6 <i>Innehåll i en läroplan</i>	37
6.7 <i>Läroplanens roll i framtidens kulturskola</i>	40
6.8 <i>Diskussionens bidrag till musiklärarprofessionen</i>	40
7. Slutsats och vidare forskning	42
7.1 <i>Slutsats av studiens forskningsfrågor</i>	42
7.1.2 Egen reflektion över studien	43
7.2 <i>Vidare forskning</i>	44
8. Referenslista	45
Bilagor	47
Bilaga 1 - Intervjuguide	47
Bilaga 2 - Samtyckesblankett för deltagande i intervjustudie	48

1. Inledning och bakgrund

Året är 2016, jag studerar mitt andra år vid musiklärarutbildningen och det är dags för praktik på kulturskola. Mitt huvudinstrument är saxofon och jag har blivit placerad hos en saxofonlärare som jag inte känner till sedan tidigare. Varje tisdag i tio veckor ska jag åka ut till en kulturskola och medverka i undervisningen. Det är första gången som jag håller kontinuerliga lektioner på en kulturskola. Handledaren är en glad och pratsam person som skapar trygg stämning hos mig som VFU-student. De första två gångerna är det auskultation och jag gör allt för att ta in så mycket som det bara går. Handledarens personlighet avspeglas i undervisningen som är positiv och lite finurlig. Det är tydligt att både handledaren och eleverna trivs med saxofonundervisningen. Suget efter att få hålla egna lektioner växer sig starkare i mig. Vid ett av de första tillfällena visar handledaren en pärm där hen skrivit upp musikaliska moment som hen anser vara viktiga för eleverna att lära sig. Momenten är kategoriserade utifrån hur länge eleven haft saxofonlektioner. Pärmerna gör mig oerhört intresserad. Vid musiklärarprogrammet i Malmö har vi fått stifta bekantskap med läroplanerna i musik (Gy11 och Lgr11) som skapades av Skolverket samband med läroplansreformen 2011. Jag känner därför igen typen av dokument som handledaren visar upp men jag har aldrig sett något som är specifikt riktat mot saxofonundervisning på kulturskola. Som blivande musiklärare med saxofon som huvudinstrument är det därför oerhört spännande att ta del av vad en erfaren saxofonlärare anser att eleverna bör lära sig i kulturskolan.

I samtliga svenska obligatoriska skolformer finns läroplaner som berör undervisningens innehåll och när i elevens utbildning detta innehåll ska presenteras. Någon liknande typ av läroplan finns inte i den svenska kulturskolan idag, men är något jag tror kan bli en del av framtiden. Dels på grund av att ett litet antal kulturskolor i Sverige redan infört läroplaner för sina ämnen, exempelvis Vaggeryds kulturskola (Granefelt, 2018) och Bollnäs kulturskola (Bollnäs Kommun, 2021). Men jag tror också att införandet av läroplaner kan bli obligatoriskt om kulturskolan lagstadgas vilket beskrivs som en möjlig framtid för kulturskolan i kulturskoleutredningen (SOU 2016:69). Mitt intresse i ämnet vilar på genuin nyfikenhet om hur yrkesverksamma saxofonlärare förhåller sig till en teoretisk läroplan för saxofonundervisning i kulturskolan. Av dessa anledningar undersöker detta arbete tre undervisande saxofonlärares förhållningssätt kring en läroplan för saxofonundervisning på kulturskola och vilka moment denna

läroplan skulle kunna bestå av. Studien genomfördes genom kvalitativa intervjuer med tre erfarna saxofonlärare vid olika kulturskolor i Sverige.

I kapitlet *Syfte och frågeställning* preciseras vad detta arbete har för avsikt att undersöka. I kapitlet *Litteratur och tidigare forskning* beskrivs relevant litteratur för studien vilken kommer ligga till grund för diskussion av resultatet. I kapitlet *Metod* beskrivs arbetets forskningsmetoder, design av studien, studiens tillförlitlighet och etiska övervägande presenteras. I kapitlet *Resultat* presenteras resultatet av intervjustudien. I kapitlet *Diskussion* dras paralleller mellan resultat av intervjustudien och litteraturen i litteraturkapitlet, parallellerna analyseras utifrån mitt eget förhållningssätt till studiens resultat. I kapitlet *Slutsats och vidare forskning* besvaras forskningsfrågorna utifrån studiens diskussion samt förslag på vidare forskning presenteras.

I arbetet har jag valt att endast arbeta med ordet läroplan för att göra arbetet så tydligt som möjligt för läsaren och för att tydligare förhålla mig till min frågeställning. Jag definierar ordet läroplan som ett officiellt dokument där moment som berör undervisningen presenteras. Andra termer som skulle kunna användas är styrdokument eller policydokument. Jag har också valt att endast använda mig av termen kulturskola, även detta för att behålla tydlighet i arbetet. Kulturskolan skulle även kunna beskrivas som musik- och kulturskolan, kommunala kulturskolan eller kommunala musik- och kulturskolan. För läsbarhetens skull väljer jag att endast använda mig av termen kulturskolan, även i det stycke som beskriver kulturskolans historia. Kulturskolorna startade som musikskolor och har sedan succesivt övergått i större utsträckning till att bli kulturskolor med ett bredare utbud av ämnen (SOU 2016:69).

2. Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att få en djupare förståelse för saxofonlärares (som arbetar vid kulturskola) förhållningssätt kring en läroplan i saxofonundervisning vid kulturskola. Ett vidare syfte är att undersöka vilka moment en eventuell läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola bör innehålla enligt saxofonlärarna.

Följande frågeställningar har varit utgångspunkter för arbetet:

1. Vilket förhållningssätt har tre undervisande saxofonlärare vid kulturskola till en teoretisk läroplan för saxofonundervisning på kulturskola?
2. Hur anser tre undervisande saxofonlärare vid kulturskola att en teoretisk läroplan för saxofonundervisning på kulturskola skulle påverka deras arbete?
3. Vilka moment bör en läroplan för saxofonundervisning på kulturskola innehålla enligt tre undervisande saxofonlärare vid kulturskola?

3. Litteratur och tidigare forskning

Detta kapitel redovisar litteratur och tidigare forskning som är relevant för studien. Först beskrivs kulturskola ur ett historiskt perspektiv, dagens kulturskola och kulturskoleutredningens förslag och bedömningar. Kapitlet bearbetar sedan synpunkter på läroplan inom kulturskola, forskning om instrumentalundervisning och arbetsmetoder som bör beaktas i instrumentalundervisning. Avslutningsvis presenteras metodböcker för saxofonspel som riktar sig mot svensk kulturskola.

I arbetet finns många referenser från *En inkluderande kulturskola på egen grund: Betänkande av kulturskoleutredningen* (SOU 2016:69). För läsbarhetens skull benämns denna referens som kulturskoleutredningen genom hela arbetet och inte hela utredningens titel.

3.1 Kulturskola ur ett historiskt perspektiv

Kulturskolorna i Sverige växte fram under 1940-talet och expanderade kraftigt under 1960-talet då dess profil tydliggjordes (Rostvall & West, 2001). Många lärare i den dåvarande kulturskolan tog ett tydligt avstånd från de läroplaner som fanns i den allmänna skolan och kritiserade musikleäroplanen för att inte vara tillräckligt inriktad på kulturskolans behov (Rostvall & West, 2001). I kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) beskrivs att kulturskolan länge sågs som ett medel för återväxt i det svenska musiklivet och instrumentspel i orkestrar såg som en viktig del i dåtidens samhälle. Instrumentalundervisningen var främst individuell med målet att höja kvaliteten i de lokala orkestrarna (SOU 2016:69).

1984 publicerade Svenska Kommunförbundet (1984) en rådgivande text för hur kommunerna borde utforma undervisningen i den dåvarande kulturskolan. I texten argumenterades det för att kulturskolan borde förhålla sig till FN:s barnkonvention och det allmänna skolväsendets dåvarande läroplan. Frivillig musikutbildning skulle skapa stimulerade och självständiga människor, fördjupade musikaliska erfarenheter, träna uttrycksförmåga, utveckla sammusicerande och vara en del av kulturverksamheten i kommunen. Mer specifika färdigheter inom musikundervisningen beskrevs som: instrumentkunskap, repertoarkännedom, ensemblespel, gehörspel, improvisation och uttryck. Svenska Kommunförbundet (1984) ansåg att kulturskolan borde integrera

gehörspel och sång för nybörjare och att successivt föra in notläsning samt att improvisation borde vara ett moment i undervisningen. Svenska Kommunförbundets text låg länge som grund för synen på kulturskola ur ett nationellt perspektiv (SOU 2016:69). Men i vilken grad riktlinjerna har påverkat undervisningen går inte att analysera eftersom det saknas dokumentation och forskning på Svenska Kommunförbundets text enligt kulturskoleutredningen (SOU 2016:69).

De historiska perspektiven på kulturskolan som beskrivs i Rostvall & West (2001), kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) och i Svenska Kommunförbundet (1984) är av intresse för den här studien för att få en förståelse för kulturskolornas förhållningssätt till läroplaner ur ett historiskt perspektiv och vilka moment som tidigare presenterats som viktiga moment för instrumentalundervisning vid kulturskola.

3.2 Dagens kulturskola

Enligt kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) är det vanligt att kulturskolan har en del av ansvaret för kulturutbudet i kommunen tillsammans med bibliotek, museer eller andra kulturaktörer. Ett av de viktigaste uppdragen kulturskolorna har i flera kommuner är att delta vid offentliga arrangemang för att ge kulturupplevelser till kommunens invånare (SOU 2016:69). I regeringens nationella strategi för hållbar regional tillväxt och attraktivitet (Regeringskansliet, 2015) beskrivs att kultur och fritidsaktiviteter utvecklar människors kreativitet, vilket anses attraktivt för en regional tillväxt.

I kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) beskrivs en problematik kring kulturskolans funktion för den enskilde eleven. Namnet kulturskola signalerar att det är en skolverksamhet och inte en fritidssysselsättning, trots att kulturskolan främst bör vara en fritidsaktivitet enligt kulturskoleutredningens bedömning (SOU 2016:69, s. 172). Kulturskolan är idag mycket influerad av den obligatoriska skolan med begrepp som läxor, elever, lektioner och undervisning. För elever kan detta innebära en svårighet i att skilja på den obligatoriska skolan och kulturskolans verksamhet. Eftersom kulturskolan är frivillig att bedriva för kommunerna ses ofta den obligatoriska skolan som en viktigare verksamhet i samhället. Ur barnets perspektiv är inte denna rangordning lika självklar, då fritidssysselsättningar kan vara av större personlig vikt för den enskilde eleven eftersom dessa ofta bidrar till identitetsskapande (SOU 2016:69).

Kulturskolans funktion som kulturaktör i samhället och kulturens funktion för

lokalsamhällen som beskrivs i kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) och i regeringens nationella strategi för hållbar regional tillväxt och attraktivitet (Regeringskansliet, 2015) är relevanta för den här studien eftersom informationen ger en djupare förståelse för kulturskolornas funktion i dagens samhälle. Problematiken med hur kulturskolan uppfattas som skolform av eleven som beskrivs i kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) är av intresse för studien då läroplaner är en stor del av den obligatoriska skolans verksamhet och läroplaner har en central roll i den här studien.

3.2.1 Kulturskolans status i kommunerna

Rostvall & West (2001) belyser att kulturskolorna har en relativt svag ställning i kommunerna. Vidare förklarar Rostvall & West (2001) att det nuvarande upplägget bidrar till att kommunpolitiker ser kulturskolan ur ett ekonomiskt perspektiv istället för att se till personerna som är verksamma inom den när de fattar beslut som rör verksamheten. I kulturskoleutredningen (SOU 2016:69, s. 188) beskrivs att majoriteten av tillfrågade kommunala cheftjänstemän och nämndordföranden önskar ett nationellt uppdrag i likhet med folkbiblioteken om kulturskolan ska fortsätta vara ett kommunalt åtagande. Enligt tillfrågade chefer och personal på kulturskola skulle reglering av verksamheten på sikt bidra till bättre arbetsvillkor för de anställda och uppdraget för kulturskolan skulle bli tydligare (SOU 2016:69).

Läraryrket driver frågan om att kulturskolan ska bli en egen skolform (Sandh, 2006). Arbetet bedrivs för att kulturskolans status i samhället ska öka och att personalens förutsättningar ska förbättras.

Information om kulturskolornas ställning i kommunerna och hur verksamheten uppfattas av personer som på något sätt arbetar med kulturskolan beskrivs i Rostvall & West (2001), kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) och Sandh (2006). Litteraturen är relevant för studien då den ger en bättre insikt i kulturskolans verksamhet och vilka personer som skulle påverkas av införandet av en läroplan utöver lärare och elever.

3.3 Kulturskoleutredningens förslag och bedömningar

Den 30 april 2015 beslutade regeringen att det skulle tas fram en nationell strategi för kulturskola. Professor Monica Lindgren tillsattes som särskild utredare och

kulturskoleutredningen påbörjades. I utredningen togs förslag på nationella mål fram och bedömningar av den befintliga verksamheten, vilka presenteras i detta avsnitt.

De förslag och bedömningar som beskrivs i kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) är relevanta för den här studien för att få en förståelse för vilka moment en kulturskola bör arbeta med enligt kulturskoleutredningen och hur kulturskoleutredningen bedömer verksamheten i dagens kulturskola samt kulturskoleutredningens förhållningssätt till en läroplan i kulturskola.

3.3.1 Förslag på nationella mål

I kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) presenteras förslag på nationella mål för kulturskolan. I kulturskoleutredningen listas de i följande punkter:

En kommunal kulturskola ska

- ge barn och unga möjlighet att lära, utöva och uppleva konstuttryck i första hand i grupp,
- bedrivs på barns och ungas fria tid,
- präglas av hög kvalitet och en konstnärlig genremässig bredd med verksamhet inom tre eller fler konstuttryck,
- tillämpa en pedagogik som utgår från barnets egna erfarenheter och intressen,
- ge barn och unga goda förutsättningar att ha inflytande på verksamhetens utformning och innehåll,
- ha en hög andel pedagogiskt och konstnärligt utbildad personal,
- verka i för verksamheten anpassade lokaler med ändamålsenlig utrustning,
- aktivt verka för att kommunens barn och unga har kännedom om kulturskolan och ges likvärdig möjlighet att delta i dess verksamhet, och arbeta i bred samverkan och bedriva en utåtriktad verksamhet gentemot det övriga samhället (SOU 2016:69, s. 13).

I kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) beskrivs att om kulturskolan skulle lagstadgas och ha likvärdig undervisning som nationellt mål skulle kulturskolans verksamhet behöva regleras via läroplaner. Kulturskoleutredningen förklarar att nationella mål för kulturskola skulle kunna bidra till en kvalitativ kulturskola oavsett var en bor i landet. Gemensamma läroplaner skulle kunna ge en starkare identitet till kulturskolan och skapa medvetenhet kring kulturskolans verksamhet i kommunen. Lärarutbildningarna skulle kunna anpassa sina utbildningar efter kulturskolans läroplaner och anställningsvillkor för verkamma lärare på kulturskolan skulle förbättras eftersom deras arbetsuppgifter skulle förtydligas (SOU 2016:69).

3.3.2 Kulturskoleutredningens bedömningar av kulturskolans verksamhet

I kulturskoleutredningen presenteras sju bedömningar av den verksamhet som bedrivs i dagens kulturskola. Den första bedömningen beskriver att dagens kulturskola inte regleras av läroplaner och i kulturskoleutredningen beskrivs avsaknaden av läroplaner som en resurs som ska värnas om. Enligt kulturskoleutredningens bedömning (SOU 2016:69, s. 165) gör avsaknaden av läroplaner att kulturskolan kan utveckla en demokratisk verksamhet där eleverna har möjlighet att definiera sina egna mål för undervisningen. Vidare förklaras att i en demokratisk undervisning är barn och unga med och påverkar den pedagogiska verksamheten, kulturskolepedagoger måste därför vara öppna för dialog med eleven och vara flexibla i sin undervisning.

I den andra bedömningen beskriver kulturskoleutredningen (SOU 2016:69, s. 169) att undervisningen på kulturskolan i första hand bör erbjudas under barn och ungas fritid där frihet och lust är centralt. Undervisningen i dagens kulturskola kännetecknas av en stark fokusering på det valda ämnet istället för barnets sociala sammanhang och utveckling. Fler kulturskolor bör ha ett ökat fokus på barns och ungas sociala deltagande med konst som gemensam nämnare (SOU 2016:69).

Den tredje bedömningen förklarar att formalisera kulturskolan som skolform likt den obligatoriska skolan ses som negativt enligt kulturskoleutredningens bedömning (SOU 2016:69, s. 171). Kulturskolan ska inte influeras för mycket av den obligatoriska skolan då kulturskolan med sitt nuvarande upplägg är en frizon för många barn (SOU 2016:69).

I den fjärde bedömningen beskriver kulturskoleutredningen (SOU 2016:69, s. 172) att kulturskolan bör möta eleverna i den kultur där de befinner sig, men även låta eleverna möta främmande kulturyttringar. Kulturskolan ska även anpassa sig med samhällets utveckling för att hålla sig aktuell.

Den femte bedömningen beskriver att kulturskolan bör hjälpa till att skapa återväxt i det svenska orkesterlivet då många elever slutar spela orkesterinstrument i tidig ålder. En möjlig lösning enligt kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) är att låta orkestern stå i centrum istället för den enskilda individen och att introducera ensemblespel för nybörjare tidigt. I utredningen beskrivs att den sociala aspekten är viktig för barn och ungas engagemang (SOU 2016:69, s. 174).

I den sjätte bedömningen beskriver kulturskoleutredningen (SOU 2016:69, s. 177)

att kulturskolan ska präglas av hög kvalitet. Kulturskoleutredningen definierar hög kvalitet som ett brett utbud av kurser med möjlighet till fördjupning inom kurserna. Barn och unga ska ha möjlighet att ta del av en kvalitativ kulturskola oavsett bakgrund och var de bor i landet. Utbudet ska präglas av mångfald och rymma både breda och smala konstuttryck samt kunna avspegla samtid och kulturarv. Kulturskolan ska tillhandahålla utrustning och lokaler som verksamheten kräver. För att hålla en hög kvalitet ska kulturskolan ha långsiktiga och uppföljningsbara verksamhetsmål som förankras på politisk nivå och ska ledas av pedagoger med passande utbildning (SOU 2016:69).

I den sjunde och avslutande bedömningen beskriver kulturskoleutredningen (SOU 2016:69, s. 180) att lagstiftning av kulturskolan skulle tydliggöra kulturskolans verksamhet men att lagstadga kulturskolan inte är lämpligt på grund av ekonomiska och etiska skäl. Kulturskoleutredningen förklarar att en statligt finansierad kulturskola inte är utredningens mål vilket blir konsekvensen av att lagstadga kulturskolan (SOU 2016:69). Att lagstifta inom ett område som inte har statlig inblandning från början kan ses som ett övertramp på det kommunala självstyret. Det kommunala självstyret är grundläggande för den svenska folkstyrelsen och det krävs starka skäl för att göra övertramp på den. Dessutom bedriver de flesta av landets kommuner redan kulturskoleverksamhet i någon form. Att göra kulturskolan obligatorisk för samtliga kommuner ses som en för kraftig åtgärd då få kommuner berörs i praktiken (SOU 2016:69).

3.4 Synpunkter på läroplan i kulturskola

I Heimonens studie (2003) om Sveriges frivilliga musikundervisning förklaras kulturskolan som unik på så sätt att verksamhetens mål aldrig varit att hitta talangfulla studenter, utan att göra kultur tillgängligt för så många elever som möjligt. Heimonen (2003) förklarar att det största argumentet för detta arbetssätt är att musikundervisning har en viktig plats i barn och ungas utveckling, eftersom att spela musik kan vara en viktig del i att skapa förutsättningar för ett gott liv. Med detta argument i åtanke förklarar Heimonen att musikundervisning bör vara holistisk och ta in den mänskliga upplevelsen i undervisningen. Därför bör staten skapa förutsättningar för musikundervisning med personlig utveckling i fokus istället för att reglera undervisningens innehåll (Heimonen, 2003). Heimonens forskning stärks av en rapport från Stockholms kulturskola av Frostenson (2003) som belyser att elever och vårdnadshavare främst ser att kulturskoleundervisningen är till för att ge eleverna en lustfylld fritid.

Sandh (2006) menar att avsaknaden av en nationell gemensam terminologi kring läroplaner i kulturskolan spelar stor roll för kulturskolans möjlighet att utvecklas. Varje kulturskola kan idag ta fram egna läroplaner på lokal nivå som beskriver verksamheten. Dessa läroplaner har ofta en stor spridning på innehåll och omfattning i förhållande till andra kulturskolor (Sandh, 2006). Detta gör det svårare att utvärdera kulturskolor nationellt. Vidare belyser Sandh (2006) att inga kulturskolor önskar att få minskad handlingsfrihet, men att en nationell politik för kulturskolor och någon form av läroplan troligen är en välkommen utveckling för de flesta kulturskolor för att tydliggöra kulturskolans uppdrag.

Heimonens studie (2003) med förstärkning av Frostensons rapport (2003) och Sandhs (2006) förhållningssätt till en läroplan i kulturskola är relevanta för den här studien då deras olika förhållningssätt pekar på för- och nackdelar för införandet av en läroplan i kulturskola.

3.5 Instrumentalundervisning för barn och unga

Enligt McPherson (1993) bygger internationell instrumentalundervisning sin legitimitet på 1800-talets västerländska musiktradition där klassiska musikstycken ligger till grund för kvalitetsbedömning av elever. Traditionellt sett har spel efter noter värderats högre än att spela efter gehör, från minnet eller att improvisera (McPherson, 1993). Enligt Rostvall & West (2001) följer även den svenska kulturskolan denna modell.

I sin studie belyser McPherson (1993) hur viktigt gehörspel och improvisation är för elevers musikaliska utveckling på alla nivåer. Han menar att musiklärare ofta undervärderar värdet i det mer fria musicerandet. Resultaten av McPhersons studie (1993) visar att det finns starka samband mellan kunskapsutvecklingen och olika musikaliska förmågor. Gehörspel är gynnsamt för att uppfatta musikaliska strukturer och bidrar till notläsningsförmågan och för tidigt fokus på notläsning motverkar utvecklingen av musikaliskt uttryck. Enligt Sandh (2006) borde åldern för mötet av utbildade pedagoger vara 3–10 år eftersom barnen är som mest receptiva i den åldern. När eleverna är i åldrarna 10–18 bör istället undervisningen till stor del anpassas efter elevens behov (Sandh, 2006).

Enligt McPherson (1993) är instrumentalundervisning starkt styrd av spelbokslitteratur med notläsning i fokus, och förklarar att en av anledningarna till att gehörspel och improvisation inte är vanligt förekommande i musikundervisningen kan

bero på att mycket internationell spelbokslitteratur bygger på avläggning av examensprov där notläsning premieras. Rostvall & West (2001) beskriver även att expressiva aspekter sällan behandlas i spelbokslitteraturen och att lärarna sällan går utanför det tryckta materialet.

De konventioner som beskrivs inom instrumentalundervisningen av McPherson (1993) och Rostvall & West (2001) är av relevans för den här studien för att förstå vilka moment instrumentalundervisning och spelbokslitteratur på kulturskola till stor del har arbetat med ur ett historiskt perspektiv. Gehörsspelets funktion samt åldersspecifik undervisning som beskrivs i McPherson (1993), Rostvall & West (2001) och Sandh (2006) är av intresse för studien eftersom en eventuell läroplan för saxofonundervisning på kulturskola kan innehålla dessa moment.

3.5.1 Schematyper och uppmärksamhetsfokus

Rostvall & West (2001) använder sig av begreppet ”schema” från kognitiv psykologi i sin studie för att sätta ord på lärprocessen att skapa nya kunskaper. I studien har författarna kopplat olika schematyper till kunskaper i musik som är viktiga för musicerandet. Rostvall & West (2001) kategoriserar musikaliska kunskaper som; *motoriska och kinestetiska schematyper* vilka innefattar både den motorik som krävs för att spela instrumentet och allmänmusikaliska kunskaper som att känna puls, *kognitiva och begreppsliga schematyper* vilka innefattar att känna igen och utföra melodiska/harmoniska strukturer samt att förstå och utföra musikaliska symboler, *emotionella och expressiva schematyper* vilka innefattar att känna igen och utföra musikaliskt uttryck samt *sociala och existentiella schematyper* vilka innefattar att förstå musikens roll i sociala sammanhang (Rostvall & West, 2001, s. 84).

Rostvall & West (2001) beskriver i sin studie att om eleven ska uppnå musikaliskt resultat måste det motoriska schemat vara automatiserat innan eleven kan fokusera på klangen i sitt eget musicerande (automatisering sker via ett stort antal repetitioner av samma rörelse). För att veta om hur frasen ska klinga krävs ett utvecklat kognitivt schema för gehöret vilket görs genom att lyssna på frasen, allra helst utförd av någon som är längre kommen i sin musikaliska utveckling (Rostvall & West, 2001). Detta förklarar Rostvall & West (2001) via användandet av begreppet ”uppmärksamhet” i sin studie vilket berör förmågan att fokusera på flera saker samtidigt. Det finns begränsningar för hur mycket information hjärnan klarar av att rikta uppmärksamheten mot samtidigt. När

automatisering inte har befästs måste uppmärksamheten skifta mellan de olika fokusområdena som bearbetas hos eleven (Rostvall & West, 2001).

Hur lärprocessen sker för att lära sig spela ett instrument som beskrivs i Rostvall & West (2001) är av relevans för den här studien eftersom en eventuell läroplan för saxofonundervisning på kulturskola kan ta hjärnans utveckling i beaktning.

3.5.2 Rekommendationer för instrumentalundervisning

Instrumentalundervisningen bör riktas mer mot gehör eftersom klingande exempel gör det enklare för eleven att ta till sig hur musiken ska låta (Rostvall & West, 2001). Om gehörspel och improvisation ökar finns det möjlighet att skapa musik och uttrycka sig under och utanför lektionen för eleven. I sin tur skulle det ge läraren en ökad möjlighet att fokusera på det eleven är intresserad av (Rostvall & West, 2001). Undervisningen bör även fokusera uppmärksamheten på färre och mer grundläggande aspekter i musicerandet för att ge eleverna möjlighet att skapa nya kognitiva scheman (Rostvall & West, 2001). Undersökningen visar att lärare inte förebildar på sina instrument i någon större utsträckning. Rostvall och West (2001) föreslår att inspelade ackompanjemang skulle bidra till en musikalisk kontext och belyser även att orkesterspel kan verka som musikalisk kontext utanför lektionen (Rostvall & West, 2001).

Rostvall och Wests (2001) rekommendationer för instrumentalundervisning är av relevans för den här studien då en eventuell läroplan för saxofonundervisning på kulturskola kan ta dessa i beaktning.

3.6 Saxofonlitteratur

Följande avsnitt berör saxofonlitteratur med relevans för studien. Nedan presenteras tre bokserier som används i saxofonundervisning vid kulturskola, varje bokserie har mellan tre till fyra böcker som tillsammans skapar en tydlig progression för eleven, där första boken är för nybörjare och den sista boken är mer avancerad.

Saxofonlitteraturen som presenteras i detta avsnitt är av relevans för den här studien eftersom spelböckerna presenterar ett stort antal moment som används vid saxofonspel. Spelböckerna skulle dessutom kunna ligga som grund till en eventuell läroplan för

saxofonundervisning på kulturskola.

3.6.1 Blåsbus Saxofon

Blåsbus 1, 2 och 3 Saxofon är en bokserie för saxofonundervisning skriven av Jan Utbult (2013). Varje bok innehåller ungefär 64 låtar som främst består av egenkomponerade övningar, visor, jul- och sommarmelodier, enstaka schlagers och några duetter. I *Blåsbus 2* och *3* introduceras även jazzlåtar, utdrag från klassiska stycken och poplåtar.

I en text till elev och lärare beskriver Utbult (2013) att boken är tänkt att användas för elever i kulturskola, att det finns en cd-skiva med inspelat material att spela och lyssna till samt att inspelningarna finns på Spotify. Beroende på bok i serien ser upplägget till viss del olika ut. I *Blåsbus 1* står grundläggande tekniska aspekter beskrivna för att lyckas med saxofonspelet, det finns tydliga stationer för att öva teoretisk kunskap och rytmläsning samt information om saxofonen och instrumentets delar. I *Blåsbus 2* går varje kapitel igenom en ny tonart och skala, medan *Blåsbus 3* kategoriseras utefter låtarna i boken. I de senare böckerna beskriver Utbult (2013) att böckerna kan användas för individ- eller gruppundervisning medan *Blåsbus 1* endast används för individuella lektioner.

3.6.2 Altsax.nu

Altsax.nu är en bokserie från 2002 av Anders Norén, Roger Norén och K G Johansson (2002) som riktar sig till undervisning av altsaxofon. Bokserien består av tre delar: *del 1*, *del 2* och *del 3*. Bokserien har en tydlig progression då den första boken är inriktad till nybörjare medan de andra böckerna avancerar sitt innehåll. *Altsax.nu*-böckerna innehåller kända och egenkomponerade låtar samt improvisations- och härmningsövningar. I varje bok finns en cd-skiva med inspelningar samt en hemsida med mer information om altsaxofonen. Melodierna i boken byggs upp succesivt där toner läggs på en i taget för att utöka melodiernas register. I *Altsax.nu del 2* och *3* finns även olika skalor och mer avancerade härmningsövningar som ska bygga vidare på elevens kunnande från *Altsax.nu del 1*.

3.6.3 Saxofonen och jag

Saxofonen och jag är en bokserie i fyra delar som skapades 1992 av Petersson & Stålspets. Bokserien är riktad till kulturskolan och studieförbund. Likt tidigare nämnd saxofonlitteratur bygger *Saxofonen och jag* på en ökande progressionstakt i bokens övningar och låtar över bokseriens fyra delar. Petersson & Stålspets (1992) *Saxofonen och jag* innehåller främst egenkomponerade övningar och kända visor. I deras bokserie vill de bland annat belysa den pedagogiska progressionen genom att bifoga skrivuppgifter. Från och med *Saxofonen och jag 2* börjar böckerna med ett musikteoritest. Vidare visas den pedagogiska progressionen genom att *Saxofonen och jag 1* främst är inriktad för individuell undervisning medan *Saxofonen och jag 2*, *Saxofonen och jag 3* och *Saxofonen och jag 4* kan användas för individ- och gruppundervisning. Till skillnad från tidigare nämnd saxofonlitteratur finns inte inspelningar av låtarna med på vare sig skiva eller på Spotify. Till samtliga böcker i serien finns ett tillhörande häfte med flerstämmiga melodier som kan användas i gruppundervisning som komplement till spelböckerna.

4. Metod

Kapitlet redogör för vilka forskningsmetoder studien använt sig av. Med studiens syfte i åtanke valdes kvalitativ metod och kvalitativ intervju som forskningsmetoder för studien. Vidare redogör kapitlet för studiens fokus/objekt, design av studien, analys av datainsamling, studiens tillförlitlighet samt etiska överväganden.

4.1 Metodologiska överväganden

Nedan förklaras kvantitativ och kvalitativ metod utifrån forskningslitteratur. Innehållet i forskningslitteraturen påvisade att kvalitativ metod var mest lämpad för att tillgodose studiens syfte och forskningsfrågor.

4.1.1 Kvantitativ metod

Kvantitativ metod har sitt ursprung i naturvetenskap och är en grundpelare inom positivismen (Bryman, 2011). ”Kvantitativ forskning kan beskrivas som att den är inriktad på speciella faktorer, varav de viktigaste är *mätning*, *kausalitet*, *generalisering* och *replikation*” (Bryman, 2011, s. 175). *Mätning* innebär att samla data som kan sammanfattas i siffror. *Kausalitet* innebär att förklara varför situationen är som den är utifrån insamlad data. *Generalisering* innebär att forskaren kan applicera insamlad data på personer som inte deltagit i studien. *Replikation* innebär att studien ska vara möjlig att återskapa för andra forskare annars anses studien sakna validitet (Bryman, 2011).

4.1.2 Kvalitativ metod

Kvalitativ forskning är inte lika bestämd i sin struktur som kvantitativ forskning, men det finns generella drag i den kvalitativa metoden. Utifrån Brymans (2018) förklaring listas nedan några av de faktorer som anses vara de viktigaste inom kvalitativ metod: *Generella forskningsfrågor*: forskningsfrågor som belyser den sociala situationens roll för forskningsobjektet. *Val av relevanta platser och undersökningsspersoner*: plats och undersökningsspersoner är specifikt utvalda eftersom de är av intresse för studien. *Insamling av relevant data*: insamlingsmetoder som får informanternas subjektiva upplevelser att träda fram. Exempel på detta är fältanteckningar där forskaren intervjuar

informanterna i en miljö som är relevant för studien. *Tolkning av data*: i tolkningen sätts informanternas uttalanden i relation till den plats där studien utförts (Bryman, 2018, s. 459).

4.1.3 Val av metod

Med studiens syfte i åtanke valdes kvalitativ metod för datainsamling. Kvalitativ metod lämpade sig eftersom studien intresserar sig för informanternas förhållningssätt till en läroplan i saxofonundervisning på kulturskola. Eftersom kulturskolor är upplagd på olika sätt i olika kommuner var det viktigt att sätta studiens frågeställningar i förhållande till de förutsättningar som var informant anser sig ha på sin arbetsplats. Genom att ta in informanternas subjektiva upplevelser kunde data som uppkom i de kvalitativa intervjuerna analyseras utifrån informanternas perspektiv.

Om studien använt sig av kvantitativ metod hade det varit svårare att fånga informanternas personliga förhållningssätt kring en läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola. Svårigheten hade uppstått eftersom studien inte har för avsikt att mäta data utan att analysera data utifrån informanternas individuella arbetssituationer.

4.2 Kvalitativa intervjuer

Som metod för datainsamling använde sig denna studie av kvalitativ intervju med tre saxofonlärare vid tre olika kulturskolor i Sverige. Intervjuerna var semistrukturerade vilket innebär att frågorna bygger på en intervjuguide med förutbestämda ämnen som fokuspersonen får möjlighet att reflektera fritt över (Bryman, 2018). Användningen av en intervjuguide förenklar möjligheten att dra paralleller mellan olika informanternas svar inom samma ämne. Bryman (2018) skriver att ”I kvalitativ intervju är intresset riktat mot den intervjuades ståndpunkter” (s. 561), vilket är av högsta vikt för denna studie.

4.3 Design av studien

Nedan redovisas studiens design. Studiens urval och informanterna presenteras, förutsättningar för datainsamling presenteras och avslutningsvis presenteras intervjuguiden som användes under datainsamlingen.

4.3.1 Urval

Urvalet av informanter gjordes målstyrt. I ett målstyrt urval väljs informanterna ut för att de besitter en kunskap som kan tillföra något specifikt till studien (Bryman, 2018).

Inför studien tillfrågades tre saxofonlärare vid olika kulturskolor i Sverige om de ville medverka i studien. Lärarna tillfrågades specifikt eftersom de hade arbetat minst 10 år som saxofonlärare vid kulturskola. De tre saxofonlärarnas arbetserfarenheter var meriterande i urvalet och ansågs ge studien mer tillförlitlighet då de har flera års erfarenhet av undervisning att relatera och referera till.

4.3.2 Informanter

I studien intervjuades tre saxofonlärare som arbetade vid tre olika kulturskolor i Sverige. I studien kallas informanterna Lärare 1, Lärare 2 och Lärare 3.

Lärare 1 har arbetat i 15 år som saxofonlärare vid kulturskola men har aldrig arbetat mer än 50%. Lärare 1 beskrev kulturskolan som en fristad under uppväxten och ett ställe där hen kunde utvecklas efter sina egna intressen utan krav på resultat.

Lärare 2 har arbetat i 10 år som saxofonlärare vid kulturskola och arbetade vid studiens utförande 50% som saxofonlärare samt som lärare i ett annat instrument. Lärare 2 beskrev att hen från början inte studerade musklärodbildningen utan ett annat ämne på Musikhögskolan. Lärare 2 beskrev att arbetet som saxofonlärare påbörjades som ett vikariat och att intresset för undervisning växte parallellt med arbetet. Hen valde därför att läsa till kompletterande pedagogisk utbildning.

Lärare 3 har arbetat i 25 år som saxofonlärare vid kulturskola och arbetade vid studiens utförande 100% som saxofonlärare samt som lärare i flera andra instrument. Lärare 3 beskrev att hen sedan avslutad examen vid musklärodbildningsprogrammet har arbetat inom flera typer av skolformer men alltid arbetat parallellt på kulturskola.

4.3.3 Datainsamling

Datainsamlingen inleddes med en pilotintervju cirka en vecka före första intervjun. Några få justeringar i intervjuguiden gjordes inför första intervjun (se bilaga 1). Intervjuerna utfördes mellan första mars 2021 till sjuttonde mars 2021, intervjuguiden behöll samma frågor under samtliga intervjuer. Alla intervjuerna spelades in med ljudupptagning via

mobiltelefon och en zoom h1. De två första intervjuerna hölls digitalt via videosamtal. Den tredje intervjun hölls fysiskt på informantens arbetsplats. Samtliga intervjuer tog mellan 40–45 minuter att genomföra.

4.3.4 Intervjuguide

Kvale och Brinkmann (2014) beskriver att en forskningsintervju bör utformas med sex olika typer av frågor i åtanke; inledande, uppföljande, direkta, indirekta, strukturerande och tolkande frågor. Med frågorna i åtanke menar Kvale och Brinkmann (2014) att tystnad i en intervju kan hjälpa informanterna att dela med sig av saker de inte tänkte på från början. Tystnad användes därför delvis som metod i intervjuerna.

Intervjuerna började med frågor där informanterna fick berätta om sig själva och bakgrunden till att de blev saxofonlärare vid kulturskola. Informanterna fick berätta om sin arbetssituation och vad de anser vara viktigast med sitt arbete som saxofonlärare vid kulturskola. Vidare fick informanterna svara på frågor om sin saxofonundervisning, planering och lektionsmaterial. Informanterna fick sedan ett flertal frågor om läroplan kopplat till saxofonundervisning på kulturskola, deras förhållningssätt kring en eventuell läroplan i saxofonundervisning på kulturskola och hur deras arbete skulle påverkas om en läroplan infördes. Slutligen fick de möjlighet att lägga till egna åsikter kring ämnet (se bilaga 1).

4.4 Analys av data

Intervjuerna transkriberades i Word och informanternas svar kategoriserades efter gemensamma teman, där intervjuguiden bidrog till kategoriseringen. Därefter lades kategorier till utifrån att informanterna presenterade nya teman som inte var en del av studien från början men som var intressanta och relevanta för studien. Relevant data för studien valdes ut och användes som grund till resultatet i enlighet med Bryman (2018) som menar att all data inte behöver ha relevans för en kvalitativ studie.

4.5 Studiens tillförlitlighet

Enligt Bryman (2011) är en kvalitativ studies tillförlitlighet uppbyggd av fyra delkriterier: *trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering* (s. 52). Studiens trovärdighet

skapades genom att de tre informanterna valdes målstyrt på grund av sina erfarenheter inom saxofonundervisning på kulturskola, vilket resulterar i ett trovärdigt resultat. Studiens överförbarhet var möjlig eftersom intervjuguide (se bilaga 1) och studiens utförande presenteras i arbetet. Pålitlighet för studien skapades genom att studiens syfte går att undersöka vidare med andra lärare i saxofon på kulturskola. Studiens konfirmering har bibehållits under arbetets gång genom objektivitet för att personliga värderingar inte skulle påverkat resultatet eller informanterna.

4.6 Etiska överväganden

Studien har utförts i enlighet med Vetenskapsrådets (2017) riktlinjer för samhällsvetenskaplig forskning och har utförts utifrån följande fyra etiska principer som beskrivs i Bryman (2011). De etiska principerna är: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. *Informationskravet* innebär att forskaren ska informera informanterna om undersökningens syfte och att deras medverkan är frivillig med möjlighet att dra sig ur närhelst de önskar. Informanterna ska också få veta vilka forskningsmoment undersökningen innehåller. *Samtyckeskravet* innebär att deltagarna har rätt att bestämma över sin egen medverkan i studien. *Konfidentialitetskravet* innebär att informanterna i studien ska vara helt anonyma under hela arbetets gång, även vid och efter publicering. *Nyttjandekravet* innebär att information från informanterna endast får användas i den aktuella forskningen (Bryman, 2011, s. 131).

Innan intervjutillfället fick informanterna information om studiens upplägg och syfte via mail. Före intervjuerna i den här studien fick samtliga informanter läsa och skriva under en samtyckesblankett (se bilaga 2). Blanketten beskriver informanternas rättighet att få avbryta studien närhelst de önskar samt att de är anonyma under hela arbetets gång även efter publicering. I starten av samtliga intervjuer fick informanterna höra sina rättigheter en gång till och ombads att tacka ja för att bevisa att de förstått sina rättigheter, vilket spelades in via ljudinspelning.

5. Resultat

Följande kapitel redogör för resultatet av studien. Studiens resultat kommer från de tre intervjuerna med Lärare 1, Lärare 2 och Lärare 3. Utifrån de tre intervjuerna har relevant resultat valts ut baserat på studiens syfte och forskningsfrågor. Kapitlet har delats upp i följande kategorier: Planeringens påverkan på saxofonundervisning, kvalitativ saxofonundervisning på kulturskola är individanpassad, material inom saxofonundervisning, skapandet av en läroplan i saxofonundervisning, förhållningssätt till en läroplan inom kulturskola och läroplanens roll i framtidens kulturskola.

5.1 Planeringens påverkan på saxofonundervisning

Lärare 1 och Lärare 3 beskrev att de inte gör skriftliga planeringar, utan att planering sker fortlöpande i huvudet där de kan se tydliga mål för varje elev. Lärare 1 och Lärare 3 menade dock att vägen till målet kan ta många olika vägar. Lärare 3 förklarade att den fortlöpande planeringen görs i förhållande till den bokserie som eleven arbetar med för tillfället; utgår materialet från en specifik skala adderar hen ofta övningar som berör skalan.

5.1.1 En lyhörd undervisning

Lärare 2 beskrev att hen skapat en egengjord läroplan för saxofonundervisning på kulturskola. Läroplanen används tillsammans med övningar som Lärare 2 motiveras av i nuläget. Lärare 2 belyste även vikten av att ändra sin planering i stunden eftersom det ofta dyker upp saker i materialet som behöver bearbetas under lektionen. Andra faktorer som avgjorde lektionsinnehållet var om det fanns orkestermaterial eller om eleven ville spela något som hen valt själv.

Lärare 3 beskrev att det inte tar många sekunder innan hen kan avgöra vad eleven behöver arbeta på under lektionen. Eftersom det inte går att förutse vilka utmaningar som ska uppstå för eleven under lektionen har Lärare 3 valt att inte göra skriftliga planeringar längre. Lärare 3 menade att problem som uppstår i stunden måste bearbetas innan lektionen kan fortsätta. Ofta är det basala moment som behöver bearbetas, som att förhålla sig till puls eller instrumenttekniska saker som stötar och grepp, men oftast är det brist på

övning. Vidare förklarade Lärare 3 att alla elever går igenom saxofonmoment i olika hastighet och det gäller att vara väldigt lyhörd som lärare. Om läraren låser sig vid en fast lektionsplanering riskerar eleven att missa saker bara för att läraren var fokuserad på att följa en viss progression förklarade Lärare 3.

Både Lärare 1 och Lärare 3 förklarade att majoriteten av elever på kulturskola stannar under en väldigt lång tid, ofta från början av mellanstadiet till slutet av gymnasiet. Lärare 1 belyste vikten av att ha ett långsiktigt perspektiv i sin undervisning och att intressen för olika undervisningsmoment kommer i olika perioder för olika elever. ”Det är väldigt viktigt att vara lyhörd för elevens önskemål för då kan en hela tiden jobba med det som är intressant och spännande just nu” förklarade Lärare 1. Enligt Lärare 1 var detta en av kulturskolans styrkor, vilken bidrar till utveckling, engagemang och självförtroende hos eleven.

Lärare 3 såg lektionsplanering ur ett långsiktigt perspektiv över hela tiden som eleven spelar sitt instrument på kulturskolan.

Som saxofonist kanske man kan byta till tenor eller barytonsax så småningom. Och få en annan roll i orkestern [...] Och det kan passa vissa bättre, att man försöker ha de dörrarna öppna där och styr det efter hand (Lärare 3).

Lärare 3 ansåg att det knappt är möjligt att skriva en personlig planering för 10 år framåt och att läraren därför måste anpassa sin undervisning utifrån vad som passar eleven i stunden.

5.2 Kvalitativ saxofonundervisning på kulturskola är individanpassad

Samtliga lärare i studien beskrev att definitionen av kvalitativ saxofonundervisning måste sättas i förhållande till den elev som undervisas.

Lärare 1 förklarade att det finns många övningar som ur en professionell saxofonists perspektiv anses vara nödvändiga för att bli professionell. För att dessa övningar ska vara kvalitativa för undervisningen måste eleven ha en vilja att utvecklas mot att bli professionell saxofonist enligt Lärare 1.

Skulle jag använda den typen av övningar och metodik på en elev som inte är det minsta intresserad av att jobba som saxofonist i vuxen ålder

så skulle ju det vara förödande. Alltså det skulle ju inte vara en kvalitativ saxofonundervisning överhuvudtaget utan där gäller det att bygga glädje, stolthet och engagemang över det som händer just nu (Lärare 1).

Lärare 1 förklarade att eleven måste gå ifrån lektionen med stärkt självförtroende och känna sig bättre än när hen gick in genom dörren. Vidare förklarade Lärare 1 att hen inte är intresserad av formstöpa elever till professionella saxofonister, utan vill hjälpa dem utveckla det de gör.

Lärare 2 valde att formulera kvalitativ saxofonundervisning som att ge eleven bästa möjliga undervisning utifrån den tid som en har att förfoga över, med saxofonundervisning som utgångspunkt. Vidare förklarade Lärare 2 att det för en del handlar om att utvecklas som saxofonist, och att det för en del handlar om att få ut så mycket glädje som möjligt av undervisningen på kulturskolan. ”Fokuset behöver inte vara på att de ska bli så bra som möjligt på att spela” enligt Lärare 2. Lärare 2 förklarade att de i bästa fall har sina elever i 10 år på kulturskolan. ”Under den tiden så handlar det om att göra någon slags utveckling utifrån sina behov, både musikalisk utveckling men även personlig utveckling”.

Lärare 3 belyste vikten av att eleven får utvecklas i sin egen takt och att detta måste förklaras både för elever men framförallt för föräldrar. När eleverna förstått att de inte behöver följa en viss progression brukar de bli lugnare och gladare under lektionerna förklarade Lärare 3. Ett stort bekymmer för Lärare 3 var att många föräldrar är för inriktade på prestation och mätning av kunskap, likt den mätning av kunskap som sker i den obligatoriska skolan. Lärare 3 ansåg att mätning av kunskap i kulturskolan är ointressant eftersom kulturskolan ska fokusera på personlig utveckling.

5.2.1 Kulturskolelärares viktigaste uppgift

Lärare 1 belyste vikten av att skilja på rollen som kulturskolelärare och lärare i grund- och gymnasieskola:

Min viktigaste uppgift som lärare på kulturskolan är ju att ge eleverna, barnen som kommer dit en meningsfull tid. Att stärka deras självförtroende. Att inspirera dem och vara en del av deras vecka som är frikopplad från krav, press och stress där de får utvecklas och göra något som de tycker är kul i sin takt (Lärare 1).

Lärare 1 beskrev att samtliga skolor inte enbart är institutioner för att skapa förmågor hos de individer som går dit och lär sig saker. Skolan i sig har också en samhällsbyggande funktion och det är av största vikt att de som arbetar inom skolan är medvetna om att de är med och påverkar framtida generationer förklarade Lärare 1.

Lärare 3 delade in de viktigaste uppgifterna på kulturskola i 3 delar: elevens perspektiv, lärarens perspektiv och skolans perspektiv. ”Mitt perspektiv är att de ska få spela och glädjas och trivas med sitt musicerande och i bästa fall hitta sammanhang där de kan fortsätta att spela”. Lärare 3 tyckte att kulturskolans viktigaste uppgift för eleven är att eleven ska känna att hen har en trygg vuxen att träffa varje vecka, som inte är en förälder eller vanlig lärare. Att eleven och läraren skapar någonting tillsammans och att eleven får utvecklas i sin takt. Vidare menade Lärare 3 att kulturskolan kan bli en oerhört värdefull ventil för elever och kan agera motvikt mot den prestationsfyllda obligatoriska skolan. Lärare 3 förklarade att kulturskolan har ett ekonomiskt perspektiv men också ett samhällsnyttigt perspektiv för kommunens invånare. Den kommunala kulturskolan har i uppdrag att förse sina invånare med kultur och detta görs genom att hålla i kulturutbildningar men också via offentliga konserter. Vidare förklarade Lärare 3 att på så sätt får invånarna i kommunen tillbaka den skatt de betalar som går till kulturskolans verksamhet.

5.3 Material inom saxofonundervisning

Samtliga lärare i studien använde sig av Jan Utbults (2013) *Blåsbuss* som nybörjarmaterial i sin saxofonundervisning. Lärare 2 tillade att hen enbart använder bok ett och två medan Lärare 1 och Lärare 3 använder sig av alla böcker i serien.

De tre saxofonlärarna var positivt inställda till Jan Utbults (2013) *Blåsbuss*. Lärare 2 uttryckte framförallt att bra moment i böckerna är notläsningsövningar och improvisationsmoment. Dock beskrev Lärare 2 att hen behöver lägga till förklaringar och övningar för artikulation, musikteori, gehör, rytmik, intonation, tajming, luft, instruktioner till improvisationsövningarna, instrumentteknik och klang. Lärare 3 beskrev att hen sällan plockar bort material ur en bok eftersom det finns musikaliska moment att hämta i alla typer av övningar och låtar.

Lärare 1 förklarade att mycket nybörjarmaterial har en tydlig åldersstämpel och ansåg att designen av materialet kan vara stötande för äldre elever. Hen valde därför att

använda sig av annat material för äldre nybörjare.

Samtliga lärare i studien nämnde även att aktuellt orkestermaterial bearbetas under saxofonlektionen om eleven medverkar i orkesterundervisning.

5.4 Skapandet av en läroplan i saxofonundervisning

Lärare 1 ansåg att om det ska införas en läroplan för kulturskolan behöver den se väldigt annorlunda ut mot grund- och gymnasieskolans läroplaner. Detta på grund av att skolformerna skiljer sig väldigt mycket åt. Framförallt ansåg Lärare 1 att det skulle behöva vara fler långsiktiga mål för en läroplan inom kulturskola.

5.4.1 Moment i läroplanen

Lärare 1 ansåg att tekniska aspekter är viktiga för att spela saxofon men utan uttryck har de tekniska aspekterna ett relativt lågt egenvärde. Lärare 1 menade att det är viktigt att tala om uttryck redan från början då det går att spela enklare låtar med uttryck.

Lärare 2 hade skapat en inofficiell läroplan för saxofonundervisning på kulturskolan och hade brutit ner de moment som krävs för att kunna spela saxofon till: Grepp, notläsning, gehör, artikulation, klang, intonation, självständighet, samspel, tajming, improvisation, teori och teknik.

Lärare 3 ansåg att en läroplan för saxofonundervisning bör innehålla instrumenttekniska moment och allmänmusikaliska moment. Lärare 3 beskrev dessa som: Rytym, puls, notvärde, notläsning, instrumentteknik, instrumentets konstruktion, klang och lyssning. ”En elev som spelat i cirka 5 till 6 år bör exempelvis kunna alla durskalor, den kromatiska skalan och kunna spela alla saxofonens toner, gärna med några flageoletter” förklarade Lärare 3. Vidare menade Lärare 3 att eleven bör lära sig uttryck i musiken via interpretation och improvisation samt att eleven ska ha testat på ett brett utbud av genrer som: visor, pop, jazz och klassiskt. Lärare 1 och Lärare 3 uttryckte även en stark önskan om att en läroplan bör innehålla spel i grupp redan som nybörjare.

5.4.2 Viktiga egenskaper för att spela saxofon

Lärare 1 och Lärare 2 beskrev luft, frasering, tungstötter, artikulation och munställning som grundläggande kunskaper för att spela saxofon och att mycket material blir svårt om

en inte kan dessa moment. Lärare 1 förklarade att hen försöker vara noggrann att introducera dessa moment tidigt och att de arbetar med momenten långsiktigt i små portioner. Lärare 2 ansåg även att skalor, enklare musikteori och spel till metronom är viktiga moment och arbetar ofta med dessa som uppvärmning under saxofonlektionen.

5.5 Förhållningssätt till en läroplan inom kulturskola

Lärare 1 var starkt negativt inställd till en läroplan i kulturskola och bygger detta på sina erfarenheter från att arbeta som saxofonlärare på gymnasieskola.

Jag har upplevt det som ett hinder, och framförallt har jag sett att det blir ineffektivt. [...] Man behöver göra saker som jag vet att eleven i fråga hade klarat av superenkelt något år senare istället. [...] jag tycker hela kulturskolans styrka ligger i att vi inte har en läroplan (Lärare 1).

Lärare 2, som gjort en egen läroplan för sin undervisning, beskrev att den utvecklades under tiden hen studerade kompletterande pedagogisk utbildning. Detta på grund av att Lärare 2 ansåg sig sakna en läroplan för saxofonundervisning och att läroplanen är ett bra verktyg för att skapa en balanserad undervisning. Via avbockning av avklarade moment ansåg Lärare 2 att hen får en överblick över elevens kunskaper på ett sätt som gynnar elevens undervisning. Lärare 2 förklarade att fördelen med en egenskapad läroplan är att hen inte behöver vara bunden till den.

Lärare 2 ansåg att det skulle vara stor skillnad om kulturskolan skapar en egen lokal läroplan eller om de blir tilldelade en statlig läroplan. Den lokala läroplanen skulle framförallt bidra till marknadsföring av verksamheten och skulle kunna vara någon sorts kvalitetssäkring eftersom den antagligen ändå hade varit tvungen att godkännas från högre ort. Fördelen med en lokal läroplan för kulturskoleläraren skulle kunna vara att läraren inte är bunden till den på samma sätt som i till exempel grundskolan eller gymnasiet. Vidare förklarade Lärare 2 att en statlig läroplan riskerar att gå in och störa undervisningen mer eftersom det är svårare att individanpassa krav på nationell nivå.

Lärare 3 förklarade att de inte har en läroplan på hens kulturskola men tänker att en läroplan är till för att skapa en lägstanivå för undervisningen och att en läroplan främst bör tillgodose vad eleverna ska få vara med om. Vidare förklarade Lärare 3 att en läroplan i bästa fall är bra och kan bidra till bättre undervisning, då med förutsättningen att lärarna får lägga upp sin undervisning med läroplanen som inspiration till lektionsinnehåll. Lärare 3 trodde att de flesta musiklärare på kulturskola skulle klara av att uppfylla en

läroplan inom kulturskola, eftersom undervisning på kulturskolan är så pass mångfacetterad och antagligen innehåller mer än vad en eventuell läroplan kan innehålla. Lärare 3 ansåg att en läroplan som främst är till för att dokumentera kunskap och checka av mål blir en börda för kulturskolans lärare och uttryckte en oro över att om kraven skulle påminna för mycket om de nationella proven skulle verksamheten förändras till det sämre.

5.5.1 Anledningar till befintliga läroplaner i kulturskola

Lärare 1 och Lärare 3 förklarade att lärare i kulturskola har ett stort ansvar just på grund av avsaknaden av läroplaner och trodde därför det kan vara lockande för ledningen på kulturskolor att göra vissa moment obligatoriska om de anser att undervisande lärare inte sköter sina jobb.

Lärare 2 beskrev att en läroplan dels kan vara en hjälp att strukturera undervisningen men trodde också att det kunde handla om marknadsföring. Genom att ha en tydlig läroplan kan kulturskolornas legitimitet styrkas och fungera som reklam då fler kulturskolor konkurrerar med privata alternativ med kulturcheckar idag.

Lärare 3 trodde att en anledning till att vissa kulturskolor skapat egna läroplaner är för att de är en del av skola och utbildning i kommunen och att läroplanen kan vara ett sätt att motivera löneökning bland kulturskolelärare. Vidare förklarade Lärare 3 att motsvarande grundskolelärare har cirka tiotusen kronor mer i månaden än vad majoriteten av kulturskolelärare har, trots att många grundskolelärare har en kortare utbildning än de som jobbar inom kulturskolan. Lärare 3 menade att om en inte har behörighet från Musikhögskolan blir en bara timanställd på kulturskolan.

Lärare 3 beskrev att det finns en snedvriden bild av kulturskolelärares kompetens i samhället och den betydelse som kulturskolan har för de som studerar där. Lärare 3 förklarade att hen vid upprepade tillfällen fått frågor från elever och vårdnadshavare om hen har ett riktigt jobb. Hen uttryckte därför en önskan om att kulturskolelärares status skulle höjas och att kommunerna skulle satsa mer pengar på verksamheten eftersom

kulturskolan är en väldigt viktig del av många barns uppväxt.

5.5.2 Möjlighet att förhålla sig efter en läroplan

Lärare 2 som skapat en egen läroplan beskrev vikten av att läroplan är konkret för att den ska fungera i undervisningen, men belyser även vikten av att kunna ha ett fritt förhållande till läroplanen. Vidare förklarade Lärare 2 att det kommer perioder då hen inte arbetar efter sin egenskapade läroplan, då oftast på grund av tidsbrist.

Lärare 2 såg ingenting negativt i att arbeta utifrån en läroplan utan ansåg att eleverna får en bredare, mer genomtänkt och komplett utbildning. Lärare 2 beskrev att hen i perioder visat sin läroplan för eleverna och förklarat vilka saker hen anser att de bör kunna. Läroplanen har då fungerat som en förklaringsmodell till varför de arbetar med vissa moment i undervisningen. Tillsammans med eleven har Lärare 2 bockat av avklarade moment i läroplanen vilket har bidragit till en positiv känsla. Vidare förklarade Lärare 2 att om elever varit ointresserade av ett specifikt moment i undervisningen har hen släppt det momentet.

5.6 Läroplanens roll i framtidens kulturskola

Både Lärare 2 och Lärare 3 trodde att läroplanen kan få en ökad plats i framtiden om kulturskolan blir lagstadgad, då verksamheten antagligen måste regleras. Lärare 3 trodde dock att detta främst kommer att verka som en formalitet och att undervisande lärare kommer att påverkas relativt lite.

Lärare 1 beskrev en djup oro över den trend hen ser i dagens samhälle vilket är utvecklingen av ett mer unisont samhälle. Lärare 1 ansåg att pressen från dagens obligatoriska skola syns bland hens saxofonelever som är mer stressade och oroliga. Lärare 1 uttryckte därför en önskan om att den vanliga skolan skulle inspireras av kulturskolan som inte bygger undervisningen på att checka av mål under en utsatt tid utan anpassar sin undervisning utifrån elevernas utvecklingsfas.

5.7 Sammanfattning av resultatkapitlet

Av resultatet i studien framkom att saxofonlärarna sällan använder sig av skriftliga lektionsplaneringar då en för strikt lektionsplanering tar bort den flexibilitet som krävs

för individanpassad undervisning. En av lärarna hade gjort en egen läroplan vilken hen använder som grund i sin undervisning men går ifrån läroplanen vid behov. De tre saxofonlärarna ansåg att lyhördhet inför elevens behov är viktigt för att bedriva bra saxofonundervisning på kulturskola.

Samtliga lärare menade att kvalitativ saxofonundervisning är individanpassad och skapas utifrån den enskilda elevens behov. De tre saxofonlärarna ansåg att kvalitativ saxofonundervisning handlar om personlig utveckling och att eleven ska trivas på saxofonlektionerna. En av lärarna ansåg att föräldrar ibland efterfrågar mätning av kunskap på ett sätt som påminner om den obligatoriska skolans kunskapsmätning och menade att kunskapsmätning inte passar in i kulturskolans arbete då kulturskolan bör agera motvikt mot den prestationsfyllda obligatoriska skolan. En saxofonlärare menade att kulturskolorna har en samhällsbyggande funktion där framtida generationer formas och att en av de viktigaste uppgifterna saxofonlärare har är att bedriva undervisning som är frikopplad från krav, stress och press.

Samtliga lärare i studien använde sig av Jan Utbults (2013) *Blåsbus* som nybörjarmaterial i sin saxofonundervisning och var positivt inställda till bokens innehåll och progression. Dock lade alla tre lärare till kompletterande moment i sin undervisning.

Gemensamt presenterade de tre saxofonlärarna ett brett utbud av moment som skulle kunna finnas i en läroplan i saxofonundervisning på kulturskola. Förslagen består av instrumenttekniska moment som artikulation och andning samt allmänmusikaliska moment som improvisation och interpretation.

En lärare var starkt negativt inställd till en läroplan i saxofonundervisning på kulturskola. Detta baserade hen utifrån sina erfarenheter som saxofonlärare på gymnasiet och ansåg att en läroplan hämmar elevens utveckling. Samma saxofonlärare förklarade att om en läroplan för saxofonundervisning skulle införas måste den skilja sig från den obligatoriska skolans läroplaner och anpassas efter kulturskolans behov.

En saxofonlärare hade skapat en egen läroplan i saxofonundervisning på kulturskola och var positivt inställd till sin läroplans funktion. Läraren ansåg att läroplanen underlättar planering och ger en balanserad undervisning utan negativ påverkan på eleverna. Eftersom läroplanen var inofficiell behövde alla läroplanens moment inte uppfyllas. Samma lärare förklarade att en statlig läroplan skulle kunna störa den individanpassade undervisning och att en lokal läroplan skulle bidra till individanpassad undervisning och kunna användas i marknadsföringssyfte samt ge verksamheten en

kvalitetsstämpel.

En läroplan i saxofonundervisning på kulturskola skulle kunna vara bra om lärarna fick använda den som inspiration i sin undervisning förklarade en saxofonlärare och trodde inte att kulturskolelärare generellt skulle ha några problem med att uppfylla en läroplans innehåll. Samma lärare ansåg att om läroplanen syftar till dokumentering av kunskap likt den obligatoriska skolans läroplaner riskerar kulturskolan att påverkas negativt.

Två saxofonlärare trodde att läroplaner kunde vara lockande för skolledning att införa för att säkerställa god undervisningskvalitet. En av dessa lärare trodde att befintliga läroplaner kan finnas för att motivera löneökningar i respektive kommuner och förklarade att kulturskolelärare är lågavlönad i förhållande till grundskolelärare. Samma lärare ansåg att det finns en snedvriden bild av kulturskolelärarens kompetens och önskade att statusen för arbetet skulle höjas eftersom verksamheten är viktig för många barn.

Två saxofonlärare trodde att en läroplan kan bli obligatorisk i framtiden om kulturskolan lagstadgas på grund av krav på reglering.

En saxofonlärare beskrev en djup oro över den trend hen ser i dagens samhälle som blir allt mer unisont. Läraren ansåg att detta märks på hans saxofonelever som är mer stressade och oroliga än tidigare elever och uttryckte en stark önskan om att bevara kulturskolan i sitt nuvarande format.

6. Diskussion

Diskussionskapitlet baseras på studiens litteratur, informanternas svar och min egen analys. Kapitlet börjar med att diskutera en flexibel läroplan, därefter redogörs argument för och mot en läroplan och vilken effekt införandet av en läroplan för saxofonundervisning inom kulturskola kan ge. Vidare diskuteras saxofonböcker och deras funktion som en osynlig läroplan och vad en läroplan för saxofonundervisning inom kulturskola kan innehålla. Sedan fokuserar stycket på tankar kring läroplanens framtid inom kulturskola. Diskussionens sista stycke förklarar vilka delar av diskussionen som jag anser bidrar till kunskapsutvecklingen i musiklektörprofessionen.

6.1 Läroplanen måste vara flexibel

Samtliga lärare i studien svarade att kvalitativ saxofonundervisning är anpassad efter elevens behov. Jag ser detta som en tydlig indikation på att en läroplan för saxofonundervisning på kulturskola måste vara så pass flexibel att den kan anpassas efter de elever som går på saxofonlektionerna. Argumentet styrks eftersom de tre saxofonlärarna ansåg att de måste vara lyhörda för elevens behov i undervisningen och att vinsten med ett lyhört förhållningssätt är att en kan arbeta med det som är intressant och spännande för eleven.

I studien framkom att alla elever går igenom olika saxofonmoment i olika hastighet och att en för låst lektionsplanering gör det svårare att anpassa undervisningen efter elevens behov. Lärarna förklarade att de främst arbetar med situationer som dyker upp i stunden vilket bidrar till en mer individanpassad undervisning. Enligt min åsikt går det att dra tydliga paralleller mellan en läroplan och en strikt lektionsplanering. Utifrån svaren från lärarna i studien anser jag att om en läroplan för saxofonundervisning på kulturskolan innebär att alla elever är tvungna att följa en viss progression finns risken att elever inte är redo för kommande moment i utsatt tid och att elevers motivation kan påverkas negativt om de inte klarar av momenten som presenteras för dem.

I Heimonens studie (2003) förklaras att kulturskolan aldrig haft för avsikt att ta fram de mest talangfulla eleverna utan ska verka för positiv personlig utveckling genom musikutbildning och inte bör ha ett strikt undervisningsinnehåll. Heimonens forskning stärks av Frostensons (2003) rapport som belyser att elever och vårdnadshavare främst

ser att kulturskolan är till för att ge eleverna en lustfylld fritid. Lärarna i min studie förklarar att eleverna i bästa fall stannar i 10 år på kulturskolan och att under den perioden sker en personlig utveckling samt att alla skolformer inklusive kulturskolan har en samhällsbyggande funktion där framtidens generation formas. Jag ser ett tydligt samband mellan det Heimonen (2003) och Frostenson (2003) beskriver i förhållande till mina informanternas uttalande om personlig utveckling. Genom att arbeta utifrån elevernas behov med vetskapen om att undervisningen kan bedrivas i tio år kan kulturskolan skapa förutsättningar för positiva erfarenheter, personlig utveckling och en lustfylld fritid. Jag anser därför att en läroplan för saxofonundervisning i kulturskola måste vara skapad på ett sådant sätt att lärarna som arbetar efter den kan vara flexibla i sin undervisning för att kunna anpassa undervisningen efter elevernas individuella behov.

Ett bra exempel på hur en kan arbeta med läroplan i kulturskola är den lärare som har skapat en egen läroplan för saxofonundervisning på kulturskola och beskriver att hen har ett fritt förhållande till sin läroplan. Läroplanen har tydliga moment men inga krav på dokumentation eller måluppfyllelse. Detta innebär att läraren kan anpassa sin undervisning utifrån elevens behov. Läroplanen fungerar då istället som en vägvisare för vilka moment som är bra för utvecklas som saxofonist men utan krav på att momenten måste utföras. Jag anser att läraren som skapat en egen läroplan har hittat en bra modell som passar hans stil att undervisa men kan också se att detta fria förhållningssätt till en läroplan inte med säkerhet fungerar för alla saxofonlärare i kulturskolan. Jag tror att anledningen till att arbetet med den egenutvecklade läroplanen fungerar bra för läraren i fråga är för att hen har skapat den själv. På så vis har läraren redan i planeringsstadiet kunnat anpassa läroplanen efter sina egna och sina elevers behov.

6.2 Argument för en läroplan

Den lärare som har skapat en egen läroplan för saxofonundervisning på kulturskola anser att läroplanen hjälper hen att få en balanserad undervisning, en överblick över elevens kunskaper och vilka moment de har gått igenom i undervisningen. En sådan läroplan kan enligt resultatet effektivisera planeringen och har fördelen att läraren kan gå ifrån läroplanen vid behov. Resultatet pekar också på att en läroplan för saxofonundervisning i kulturskolan bör vara till för att skapa en lägstanivå för undervisningen och främst bör fungera som riktlinjer för vad eleverna ska få lov att vara med om. Utifrån resultatet skulle en läroplan för kulturskolan kunna verka för att ge eleverna en bredare utbildning där

viktiga moment för att spela saxofon skulle bli en självklar del i alla elevers undervisning. Att läroplanen främst bör fungera som riktlinjer för vad eleverna ska få lov att uppleva på kulturskolan samspekar med Heimonens (2003) syn på att skapa förutsättningar för personlig utveckling. Jag anser att om läroplanen utformas på ett sätt som är flexibelt och presenteras i form av upplevelser som eleven har rätt att vara med om vid kulturskolan så är det argument för en läroplan.

Utifrån skolledningens perspektiv skulle en läroplan kunna säkerställa hög undervisningskvalitet för samtliga elever. Sandh (2006) beskriver i sin rapport om lokala läroplaner i kulturskola att många nuvarande verksamhetsmål för kulturskolor främst riktar sig mot delaktighet, demokrati och ett brett kursutbud. Sandh (2006) anser att många av de nuvarande målen för de lokala kulturskolorna är svåra att mäta och har ett icke gemensamt språk där samma termer kan betyda olika saker inom olika kulturskolors verksamheter, vilket kan skapa problem på ett nationellt plan när kulturskolorna ska utvärderas (Sandh, 2006). Utifrån skolledningens argument, att en läroplan kan säkerställa hög kvalitet samt Sandhs (2006) uttalande om terminologin kring mål för kulturskolorna anser jag att införandet av en nationell läroplan skulle kunna bidra till en mer enhetlig kulturskola i Sverige som eventuellt skulle kunna höja undervisningens kvalitet. Genom en nationell överenskommelse kring vad terminologin står för i en läroplan för saxofonundervisning på kulturskolan skulle det vara enklare att utvärdera undervisningen i förhållande till andra kulturskolor och skulle även gynna forskning i området.

Införandet av en läroplan för saxofonundervisning i kulturskolan skulle kunna bidra till att styrka skolans legitimitet enligt resultatet. Detta skulle i sin tur kunna bidra till ökad respekt för verksamheten i kommunen då en läroplan skulle kunna fungera som ett bevis på hög kvalitet och skulle därmed kunna motivera en löneökning bland kulturskolans lärare. Jag tror att en läroplan skulle kunna bidra till ökad respekt för kulturskolans verksamhet på grund av Sandhs (2006) beskrivning av att politiker och tjänstemän gärna vill ha tydliga riktlinjer för kulturskolan i likhet med de riktlinjer som finns för folkbiblioteken. Jag tror att det kan vara svårt för politiker som inte har bakgrund inom kulturskolan att förstå vad verksamheten gör och kan antagligen lätt dra slutsatsen att kulturskolan är flummig och kostar pengar för kommunen. Jag tror att en läroplan för kulturskolan med tillhörande läroplaner för undervisningen (i detta fall saxofonundervisningen) skulle kunna bidra med förståelse för verksamheten hos de som

beslutar om hur pengar ska fördelas inom kommunens verksamheter.

6.3 Argument mot en läroplan

Rostvall & West (2001) beskriver att när kulturskolan startades i Sverige tog många kulturskolelärare avstånd mot de läroplaner som fanns i den allmänna skolan. Kulturskolan är en verksamhet som historiskt sätt byggt på att sätta upp egna mål (SOU 2016:69). Även om det är många år sedan starten av kulturskolan tror jag till viss del att en inbyggd misstro till läroplaner kan finnas kvar än idag. Trots avsaknad av läroplaner har kulturskolan kunnat bedriva en målstyrd verksamhet utan krav på specifikt innehåll. Jag tror att det finns lärare som kan se införandet av en läroplan som en inskränkning på deras möjlighet att lägga upp undervisningen efter eget tycke, speciellt med tanke på kulturskolans läroplanslösa historia. Sandh (2006) driver tesen att inga kulturskolor önskar få minskad handlingsfrihet och det är något som jag tror en del lärare befarar att införandet av en läroplan skulle medföra.

I kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) beskrivs att avsaknaden av läroplaner i kulturskolan ses som en tillgång eftersom det skapar möjligheter för en verksamhet där eleverna kan vara med och påverka utbildningen i högre utsträckning. Vidare beskriver kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) att det i nuläget inte är lämpligt att lagstadga kulturskolan på grund av att det skulle vara en kränkning av det kommunala självstyret. Nationellt krav på läroplaner skulle enligt min uppfattning endast kunna införas om kulturskolan blev lagstadgad. Eftersom detta inte är lämpligt enligt kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) tror jag inte att någon form av nationell läroplan kommer att genomföras. Vidare förklaras i kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) att kulturskolan i första hand ska vara en aktivitet som bedrivs på elevens villkor och inte influeras för mycket av den obligatoriska skolan. Jag tror att om läroplaner skulle införas riskerar likheterna till den obligatoriska skolan att bli för stora, speciellt med tanke på att kulturskolan redan är influerad av den vanliga skolan i form av terminologi, som läxor, lärare och lektioner. Enligt kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) riskerar likheten med den obligatoriska skolan att göra det svårt för eleven att skilja på fritidsverksamhet och obligatorisk skolform. Jag tror att svårigheten att skilja mellan verksamheterna kan göra att den frivilliga musikundervisningen känns som ett tvång för eleven och att det kan påverka elevens motivation negativt.

Denna svårighet att skilja mellan kulturskolan och den obligatoriska skolan återfinns

hos vissa föräldrar enligt resultatet. Detta uttrycker sig i att föräldrarna ofta är intresserade av deras barns prestationer och gärna vill ha någon slags mätning av kunskapsutvecklingen. Enligt både resultat och litteratur i min studie är detta en felaktig uppfattning av kulturskolans uppdrag då kulturskolan framförallt är en värdefull motvikt mot den obligatoriska skolan som redan är fylld av prestationskrav. En lärare förklarar att mätning av kunskap i kulturskolan enligt hen är helt ointressant och om en läroplan skulle innebära dokumentation av kunskap skulle det helt stå i motsats till den funktion som kulturskolan bör ha i form av en trygg plats för personlig utveckling. Lärarens motargument för en läroplan som är styrd av kunskapsmätning är mycket viktigt att ta med sig vid skapandet av en läroplan för saxofonundervisning på kulturskola. Eftersom kulturskolan fungerar som en frizon för många elever där de får lov att odla ett intresse och utvecklas personligt bör inte en läroplan styras av krav som tar bort de möjligheterna enligt min åsikt.

Den lärare som var mest negativt inställd till en läroplan för saxofonundervisning i kulturskola byggde sitt förhållningsätt på erfarenheter från undervisning i saxofon på gymnasieskola. Den obligatoriska läroplanen sågs som ett hinder i elevens utveckling och vissa moment hade kunnat uppfyllas på ett mer effektivt sätt om de fått lov att komma när eleven var redo enligt läraren och hen ansåg därför att hela kulturskolans styrka ligger i avsaknaden av en läroplan. Jag anser att läraren har en viktig erfarenhet från sitt arbete i gymnasieskolan. Utifrån denna erfarenhet är det tydligt att en läroplan som bestäms av en nationell instans och är obligatoriskt för ett helt lands undervisning riskerar att skapa problem och frustration både hos undervisande lärare och elever som inte klarar av att uppnå målen inom utsatt tid.

6.4 Boken som osynlig läroplan

Samtliga informanter i studien beskrev att de använder sig av Jan Utbults (2013) *Blåsbus* som nybörjarmaterial. Min uppfattning av *Blåsbus*-serien är att den är anpassad för att arbetas med under ungefär tre till fem år utifrån mängden innehåll och den progressionstakt som finns i bokserien. Vid första anblicken känns materialet främst riktat till yngre barn framförallt på grund av val av layout, vilket även en lärare belyste. Efter en djupare analys i materialet går det att urskilja en tydlig struktur med en väl uttänkt progression och ett låtmateriale som spänner över flera genrer samt att materialet ger förutsättningar till mångfacetterad undervisning. Min fundering är om inte boken verkar

som en osynlig läroplan? Har saxofonlärarna under hela sitt arbetsliv jobbat utifrån en läroplan utan att egentligen reflektera över det? Enligt både McPherson (1993) och Rostvall & West (2001) har instrumentalundervisning länge präglats av notbaserade läromedel som tar avstamp i den västerländska konstmusiken och har traditionellt sett inte berört områden som improvisation och uttryck (Rostvall & West, 2001). När jag läser igenom *Blåsbuss*-serien får jag en annan uppfattning, bokserien innehåller både improvisation och uttryck samt spel till bakgrundsmusik.

Samtliga lärare i studien ställde sig positiva till *Blåsbuss* (2013) och ansåg att det är ett bra material att arbeta med för nybörjarelever. Alla lärare i studien ansåg dock att de på något sätt behöver komplettera materialet, antingen med gehoösvningar eller förklaringar om hur exempelvis artikulation fungerar på saxofonen. När jag reflekterar över lärarnas arbetssituation som främst består av individuella lektioner på 20 minuter där eleverna avlöser varandra utan paus mellan eleverna kan jag verkligen förstå att den här typen av undervisningsmaterial hjälper saxofonlärarna att bedriva kvalitativ undervisning på grund av deras arbetssituation. För mig påminner spelboken om en läroplan och bokens bästa funktion är att lärarna kan förhålla sig fritt till den. Saxofonlärarna kan lägga till och dra ifrån material för att skapa en individanpassad undervisning.

Utifrån informanternas svar och litteraturstudien anser jag att oavsett om saxofonläraren väljer att arbeta med *Blåsbuss* (2013), *Altsax.nu* (2002), *Saxofonen och jag* (1992) eller någon annan bokserie är det viktigt att våga gå utanför bokens ramar som lärare. En bok kan inte veta om vilka moment som den enskilde eleven behöver och därför är det viktigt att lägga till och bryta av med moment som eleven önskar att få jobba med. Enligt mig krävs ett fritt förhållningssätt till saxofonboken för att skapa individanpassad undervisning.

6.5 Läroplanens effekt

Resultatet visar att läroplanen skulle ha olika effekt beroende på om den var lokal eller statlig. Om en nationell läroplan för saxofonundervisning skulle införas riskerar den att störa undervisningen och försvåra individanpassad undervisning. Skulle dessutom kunskapsmätning och kravuppfyllelse bli obligatoriskt skulle läroplanen hämma elevernas personliga utveckling enligt resultatet. Jag tror också att en för hårt styrande läroplan med obligatoriska krav skulle bidra till negativ utveckling av kulturskolans

verksamhet. Den åsikten förankrar jag även i kulturskoleutredningens (SOU 2016:69) bedömning att kulturskolan verkar bäst som en frivillig undervisningsform.

Den lärare som arbetat utifrån en egenskapad läroplan för saxofonundervisning ansåg inte att det påverkat eleverna negativt på något sätt utan anser att läroplanen bidrar till att ge eleverna en bred utbildning som är mer genomtänkt och komplett. Den lärare som var mest negativt inställd till en läroplan i saxofonundervisning beskrev en djup oro över den trend hen ser i dagens samhälle, där platsen för oliktankande blir mindre. Utifrån båda lärarnas perspektiv kan jag se att deras starkaste intention är att bidra med god saxofonundervisning eftersom båda är måna om att deras elever tas väl om hand under tiden som de studerar vid kulturskolan. Läraren som arbetar utifrån en läroplan beskrev att hen går ifrån momenten i sin läroplan vid behov när hen märker att eleven inte är intresserad av momentet. Båda lärarna pratar vid flera tillfällen om vikten att ta in elevens perspektiv och där ser jag en likhet mellan lärarna som framförallt arbetar med elevanpassad undervisning.

En lärare uttryckte en önskan om att kulturskolelärares status i samhället skulle öka och att hen vid ett flertal tillfällen fått frågan av elever och föräldrar om saxofonlärarjobbet är hens riktiga jobb. Detta är något som läraren ansåg vara beklagligt med tanke på den långa utbildning som krävs för att arbeta på kulturskolan. Enligt läraren behövs en ökning av kulturskolelärares status och hen tror att införandet av en läroplan skulle kunna bidra till det. Enligt Rostvall & West (2001) har kulturskolorna en relativt svag ställning i kommunen i förhållande till den obligatoriska skolan på grund av att det är en frivillig verksamhet. I kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) beskrivs att kommunpolitiker ofta rangordnar den obligatoriska skolan högre än kulturskolan och att genom en lagstadgad kulturskola med krav på läroplan för undervisningen skulle antagligen statusen för kulturskolan öka i kommunen. Enligt Sandh (2006) driver Lärarförbundet frågan om att göra kulturskolan till en egen skolform för att öka kulturskolans status i samhället. Min uppfattning är att införandet av en läroplan är en del av processen att höja kulturskolans status i samhället. Dock måste för- och nackdelar ses över grundligt för att inte verksamheten ska försämrats via införandet av läroplaner. Enligt min uppfattning måste en läroplan skapa förutsättningar för en bättre verksamhet utifrån både elevens och lärares situation.

6.6 Innehåll i en läroplan

Gemensamt presenterar saxofonlärarna i denna studie ett brett utbud av moment som skulle kunna sammanställas och bilda en läroplan för saxofonundervisning på kulturskola. Lärarna i studien beskriver dels instrumenttekniska aspekter men också allmänmusikaliska aspekter som viktiga delar i en läroplan för saxofonundervisning. Nedan sammanställs de tre saxofonlärarnas moment som de anser skulle kunna vara del av en läroplan för saxofonundervisning på kulturskola. Momenten presenteras i bokstavsordning utan inbördes ordning.

Instrumenttekniska moment

- Artikulation
- Flageoletter
- Grepp
- Instrumentets konstruktion
- Intonation
- Klang
- Luft
- Munställning
- Teknik
- Tungstötter

Allmänmusikaliska moment

- Frasering
- Gehör
- Genrekännedom
- Improvisation
- Interpretation
- Musikalisk självständighet
- Musiklyssning
- Musikteori
- Notläsning
- Samspel
- Skolor
- Tajming
- Rytme och puls
- Ensemblespel

I egenskap av saxofonist ser jag att samtliga av dessa områden skulle kunna ligga till grund för en väldigt bra och bred läroplan för saxofonundervisning på kulturskola. Många av dessa områden återfinns även i Svenska Kommunförbundets (1984) förslag på innehåll i kulturskolans undervisning. Det är synd att det är aldrig skedd någon dokumentation på resultatet av Svenska Kommunförbundets utgivning, då det hade varit intressant att analysera i förhållande till vad en läroplan för saxofonundervisning bör innehålla. När jag

jämför informanternas svar med McPhersons (1993) och Rostvall & Wests (2001) studier blir jag positivt överraskad då informanterna i min studie förhåller sig till fler moment än vad både McPherson (1993) och Rostvall & West (2001) anser att instrumentalundervisning bör bygga på. Detta ser jag som en indikation på att instrumentalundervisningen på kulturskola utvecklas och anpassar sig efter forskningens rekommendationer och elevers behov. Något som dock behöver belysas är att saxofonen är ett instrument som inte har en lika tydlig bakgrund inom västerländsk konstmusik som till exempel klarinetten har, vilken bearbetats i McPhersons (1993) studie. Jag är övertygad om att instrumentets historik påverkar valet av undervisningsmoment.

Resultat av min studie pekar på att om en läroplan skulle införas hade den varit tvungen att se väldigt annorlunda ut jämfört med den obligatoriska skolans läroplan, detta för att vara anpassad efter kulturskolans behov. Med resultatet i åtanke anser jag att det svåraste med att skapa en läroplan för saxofonundervisning i kulturskola är att bedöma vad innehållet ska beskriva. En läroplan för saxofonundervisning i kulturskola skulle precis som lärarna i studien beskriver kunna presentera instrumenttekniska och allmänmusikaliska moment. En läroplan inom kulturskolan skulle också kunna verka som en mall för vad eleven har rätt att uppleva. Då skulle bland annat läroplanen kunna bygga på de bedömningar i kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) som jag anser går att konkretisera i en upplevelsebaserad läroplan. Förslag på moment i en upplevelsebaserad läroplan är:

Upplevelsebaserad läroplan

- Undervisningen ska bygga på demokrati där eleverna ges möjlighet att sätta egna mål för utbildningen.
- Undervisningen ska ha ett socialt fokus där eleverna ges möjlighet att musicera och utöva kultur med andra elever.
- Eleverna ska ges möjlighet att uppleva kulturarv och samtida konstformer.
- Eleverna ska få ta del av högkvalitativ undervisning bedriven i passande lokaler som leds av pedagoger med passande utbildning.
- Eleverna ska få vara med och utvärdera verksamheten regelbundet.
- Verksamheten ska bygga på mål som förankras på politisk nivå.

En upplevelsebaserad läroplan skulle dessutom gå mer i linje med regeringens nationella strategi för hållbar regional tillväxt och attraktivitet (Regeringskansliet, 2015) där det beskrivs att kultur och fritidsaktiviteter utvecklar människors kreativitet, vilket anses attraktivt för regional tillväxt.

Ett tredje alternativ är att en läroplan skulle kunna ge rekommendationer kring vilka metoder lärarna bör arbeta utifrån på en kulturskola. Under arbetets gång har jag upptäckt många spännande pedagogiska arbetsmetoder för hur en kan arbeta med instrumentalundervisning på kulturskola. En läroplan som bygger på pedagogiska arbetsmetoder skulle bland annat kunna innehålla de arbetsmetoder som presenteras i Rostvall & West (2001), som beskriver att undervisningen bör beakta olika schematyper i skapandet av nya kunskaper och att uppmärksamhetsfokus bör läggas på en sak i taget. Nedan har jag formulerat ett exempel på hur en sådan läroplanskulle kunna se ut. De fem första punkterna är hämtade från Rostvall & West (2001) och den sista punkten är hämtad från Sandh (2006):

Läroplan med förslag på pedagogiska arbetsmetoder

- Lärare bör förebilda på sina instrument eftersom lyssning ökar förståelse för frasering och klang.
- Motorik bör övas utan notläsning för att automatisera motoriska schematyper.
- Notläsning bör övas utan instrumentspel för att skapa kognitiva scheman och en djupare förståelse för hur notläsning fungerar.
- Gehörsspel och improvisation bör arbetas med eftersom det skapar förutsättning till personligt uttryck även i noterad musik.
- Musicerande i undervisningen bör ha musikalisk kontext i form av samspel med lärare, spel till bakgrundsmusik eller samspel med andra elever.
- Undervisningen bör anpassas efter elevens ålder. Elever mellan 3–10 år är mer receptiva för yttre idéer, läraren bör därför presentera ett brett innehåll i undervisning med yngre elever. Elever mellan 10–18 år bör ha en mer individanpassad undervisning som tillgodoser elevens individuella behov.

En läroplan med förslag på arbetsformer skulle kunna ge eleven bättre förutsättningar för utveckling och läraren en större förståelse för elevens utveckling samt en bredare palett av arbetsformer.

Jag tror dock inte att det skulle vara bra att strukturera alla moment som presenterats i detta stycke i en och samma läroplan. Om specifika läroplaner för saxofonundervisning, upplevelsebaserade läroplaner och läroplaner för pedagogiska arbetsmetoder ska tas fram tror jag att det behöver göras en tydlig gränsdragning för vad som ska finnas med i vilken läroplan. En läroplan som ska läsas av elever, föräldrar, lärare, skolledning och politiker måste vara så pass tydlig att den kan förstås av alla som berörs av den.

6.7 Läroplanens roll i framtidens kulturskola

Resultatet av den här studien pekar på att om kulturskolan blir lagstadgad kommer någon form av läroplan bli obligatorisk. Vilken roll läroplanen skulle ha är svår för informanterna att säga, men en lärare trodde inte att införandet av en läroplan i saxofonundervisning skulle påverka kulturskolans lärare i större grad utan främst verka som formalia för att styrka kulturskolans legitimitet. Detta resonemang styrks i kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) som säger att för att säkerställa likvärdig högkvalitativ undervisning på kulturskolan skulle det krävas någon form av nationell läroplan för kulturskolorna att arbeta efter. Min personliga åsikt är att jag inte tror att en läroplan för saxofonundervisning kommer att bli obligatorisk inom kulturskolan. Jag tror dock att det kan komma att införas någon form av krav på beskrivning av verksamheten som följer en viss mall men då kommer antagligen efterfrågan från de lokala kommunerna. Detta för att kommunerna ska få en bättre förståelse för kulturskolans verksamhet som faktiskt subventioneras av skattepengar.

6.8 Diskussionens bidrag till musiklärarprofessionen

Utifrån diskussionen i det här arbetet har jag kommit fram till ett antal punkter som jag anser bidrar till kunskapsutvecklingen i musiklärarprofessionen. Studiens syfte och resultat kan relateras till musikläraryrket enligt min åsikt eftersom studien undersöker förhållningssätt kring en läroplan inom kulturskola. Som blivande saxofonlärare tar jag med mig många saker från studien som kommer att hjälpa mig i mitt framtida yrkesliv. Jag har fått en djupare kunskap kring vilka moment som kan vara med i en läroplan för

saxofonundervisning vid kulturskola, hur en kan resonera kring skapandet av en sådan läroplan samt för- och nackdelarna med att bedriva saxofonundervisning på kulturskola utifrån en läroplan.

Samtliga lärare i studien svarade att kvalitativ saxofonundervisning är anpassad efter elevens behov och att en som lärare därför måste vara lyhörd. Skulle därför en läroplan för saxofonundervisning i kulturskolan införas måste den vara så pass flexibel att alla elever kan arbeta utifrån den med sina behov i fokus. Jag anser därmed att lärare på kulturskolan bör vara lyhörda och flexibla i sin undervisning.

Samtliga lärare i studien arbetar på något sätt utifrån spelböcker i sin saxofonundervisning. För att ge eleven en bredare och mer individanpassad utbildning anser jag att det viktigt att läraren vågar gå ifrån materialet och arbeta med moment som hen upplever att eleven behöver eller moment som eleven önskar att arbeta med.

Utifrån studien anser jag att en läroplan för saxofonundervisning på kulturskola bör innehålla instrumenttekniska moment, allmänmusikaliska moment, moment av samspel och moment som skapar förutsättningar för personlig utveckling. En läroplan på kulturskolan kan fungera som säkerhet för att eleven ska få vara med om dessa moment och kan ge rekommendationer kring pedagogiska arbetsmetoder för hur kulturskolans saxofonlärare kan arbeta med dessa moment på ett varierat sätt.

Om en läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola kommer att skapas anser jag att den måste vara så pass välskriven att den kan förstås av elever, föräldrar, lärare, skolledning och politiker. Skulle en välskriven läroplan som hjälper elever och lärare införas kan den bidra till att styrka kulturskolans legitimitet och därmed motivera en löneökning bland kulturskolans lärare.

Utifrån studien är min uppfattning att om en läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola skulle vara för hårt styrande kring innehåll, elevens progressionstakt och bygga på uppfyllandet av kriterier riskerar kulturskolans verksamhet att förändras till det sämre. Detta på grund av minskat elevinflytande, minskad elevanpassad undervisning och mindre handlingsutrymme för lärarna.

7. Slutsats och vidare forskning

I detta avslutande kapitel besvaras studiens forskningsfrågor utifrån studiens resultat och diskussion. Avsnittet fortsätter med en kortfattad reflektion över studien och avslutningsvis presenteras områden som anses relevanta att forska vidare på.

7.1 Slutsats av studiens forskningsfrågor

Studiens tre forskningsfrågor besvaras kortfattat i följande stycke utifrån studiens resultat. Forskningsfrågorna för studien lyder:

1. Vilket förhållningssätt har tre undervisande saxofonlärare vid kulturskola till en teoretisk läroplan för saxofonundervisning på kulturskola?
2. Hur anser tre undervisande saxofonlärare vid kulturskola att en teoretisk läroplan för saxofonundervisning på kulturskola skulle påverka deras arbete?
3. Vilka moment bör en läroplan för saxofonundervisning på kulturskola innehålla enligt tre undervisande saxofonlärare vid kulturskola?

Utifrån den första forskningsfrågan framkommer i resultatet att två av tre saxofonlärare i studien är positiva till en läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola. Läroplanen måste dock vara utformad på ett sätt som möjliggör flexibilitet när läraren arbetar efter en läroplan för saxofonundervisning på kulturskola. Detta för att kunna anpassa sin undervisning efter elevens behov. En av tre saxofonlärare i studien är starkt negativt inställd till en läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola. Detta för att hen anser att kulturskolan har sin styrka i avsaknaden av en läroplan.

Utifrån den andra forskningsfrågan framkommer i resultatet att en saxofonlärare i studien anser att en läroplan för saxofonundervisning skulle påverka hans arbete negativt eftersom saxofonundervisning som bygger på elevinflytande skulle bli svårare att genomföra. En annan saxofonlärare i studien anser att läroplanen skulle bidra till struktur och hjälpa till vid planering samt bidra till marknadsföring av kulturskolan. Ytterligare en saxofonlärare i studien anser att en läroplan för saxofonundervisning förmodligen inte skulle påverka hans undervisning särskilt mycket utan främst skulle vara en formalitet för

att förtydliga kulturskolans arbete för lokala politiker.

Utifrån den tredje forskningsfrågan framkommer i resultatet att samtliga saxofonlärare i studien anser att en läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola bör innehålla instrumenttekniska moment som artikulation och andning samt allmänmusikaliska moment som improvisation och interpretation. Två av tre saxofonlärare vid kulturskola anser att en läroplan för saxofonundervisning även bör innehålla ensemblespel redan när eleverna är i ett tidigt stadiet av deras utbildning.

7.1.2 Egen reflektion över studien

Införandet av en läroplan för saxofonundervisning vid kulturskola kommer inte utan många åsikter. Det är många aspekter att förhålla sig till vid införandet av en sådan läroplan. Det är viktigt att ta in så många förhållningssätt som möjligt för att förstå vilken effekt införandet av en läroplan för saxofonundervisning kan komma att få. Jag tror framförallt att om en sådan läroplan ska kunna införas måste viljan finnas hos de som arbetar som saxofonlärare på kulturskolan. Under arbetets gång har vikten av en elevanpassad och flexibel undervisning berörts från flera informanter och litteratur. Vid införandet av en läroplan för saxofonundervisning måste elevens perspektiv tas i beaktning. Kulturskolan kan ha många olika funktioner för olika elever och en läroplan för saxofonundervisning på kulturskolan måste bejaka dessa.

Kulturskolans verksamhet är präglad av den lokala kommunen och utifrån kommunpolitikens beslut kan kulturskolans verksamhet förbättras eller försämrats. Det finns en risk att läroplaner tas fram på grund av att lokala kommunpolitiker inte är tillräckligt insatta i kulturskolans verksamhet och ser kulturskolan som en kostnad för kommunen istället för en tillgång. Ett beslut som gynnar kommunens ekonomi och missgynnar kulturskolans verksamhet kan ha förödande effekt för kulturskolans elever. Jag tror därför att det är viktigt att kulturskolorna har en god dialog med de lokala kommunpolitikerna. Dels för att politiker ska få en bättre förståelse för kulturskolans verksamhet men också för att kulturskolans personal ska få en bättre förståelse för varför kommunpolitikerna behöver fatta vissa beslut som kan påverka kulturskolan negativt.

7.2 Vidare forskning

Under arbetets gång har jag sett ett behov av forskning inom kulturskolans verksamhet. Dels ser jag behovet utifrån den litteratur jag läst men också utifrån informanternas svar i min intervjustudie.

Vidare forskning bör beröra hur en läroplan påverkar kulturskolans arbete och vilken effekt en läroplan har på elever och lärare. En möjlig metod för detta är att jämföra den norska kulturskolan, som har en läroplan, mot den svenska kulturskolan som inte har en läroplan. Utifrån resultatet av en sådan studie skulle även en läroplan kunna tas fram för att eventuellt införas i den svenska kulturskolan om studien visar att behovet finns.

Under arbetets gång har jag även insett vikten av flexibel undervisning i kulturskolan. Ett förslag på vidare forskning är hur dagens musikleäroplan bör anpassa sin undervisning för att täcka upp det behov som finns i kulturskolan. Den forskningen bör även beröra hur musikleäroplanen bör arbeta för att hålla sig relevant i förhållande till kulturskolans utveckling i framtiden.

Samtliga informanter i den här studien använder sig av Jan Utbults (2013) *Blåsbuss*. Utifrån mina erfarenheter använder sig många lärare på kulturskolan av liknande typer av läromedel för instrumentalundervisning. Jag ser därmed ett behov av en forskningsbaserad analys av dessa läromedel som undersöker om spelböckerna förhåller sig till barns musikutveckling och hur böckerna bör anpassas efter barn och ungas behov i instrumentalundervisning. En sådan undersökning skulle även kunna undersöka om det är möjligt att en spelbok täcker in alla behov som finns i instrumentalundervisning på kulturskola. För att få en djupare förståelse om barn och ungas behov skulle studien kunna undersöka hur lärare kompletterar böckerna med material och arbetsmetoder.

Enligt viss litteratur och vissa informanter i den här studien har kulturskolans status i kommunen beskrivits som svag vilket har skapat problem både för individuella lärare och kulturskolan i den lokala kommunen. Utifrån den litteratur jag läst och informanternas uttalande i den här studien ser jag ett behov av en studie som undersöker: Vilken ställning kulturskolorna har i kommunerna och om kommunens storlek påverkar kulturskolans status i kommunen? Om det finns löneskillnader mellan lärare i kulturskolan och lärare i den ordinarie skolan inom respektive kommun. Varför finns eventuella löneskillnader och vad har eventuella löneskillnader för effekt på kulturskolans verksamhet?

8. Referenslista

- Bollnäs Kommun. (2021). *Bollnäs Kommun*.
<https://www.bollnas.se/index.php/kursplaner>
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3., [rev.] uppl.) Stockholm: Liber.
- Frostenson, C. (2003). *Lust och glädje: hur uppfattar och värderar eleverna Kulturskolans undervisning? - Rapport från en undersökning av Kulturskolan i Stockholms stad*. Stockholm: Kulturförvaltningen.
- Granefelt, J. (2018). *Vaggeryds Kommun*. <https://www.vaggeryd.se/utbildning-och-barnomsorg/kulturskolan/kursplaner.html>
- Heimonen, M. (2003). Music and arts schools—Extra-curricular music education in Sweden: A comparative study. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.
- McPherson, G. E. (1993). *Factors and abilities influencing the development of visual, aural and creative performance skills in music and their educational implications*. Diss. University of Sydney, Australia.
- Norén, R. & Johansson, K. (2002). *Altsax.nu*. [Danderyd]: Warner/Chappell Music Scandinavia.
- Norén, R. & Johansson, K. (2003). *Altsax.nu Del 2*. [Danderyd]: Notfabriken.
- Norén, R. & Johansson, K. (2005). *Altsax.nu D. 3*. Danderyd: Notfabriken.
- Petersson, L. & Stålspets, R. (1992). *Saxofonen och jag 1 / av Lennart Petersson och Rune Stålspets ; teckningar: Tord Nygren*. ([Ny uppl.]). Stockholm: Ehrlingförl.
- Petersson, L. & Stålspets, R. (1992). *Saxofonen och jag 2 / av Lennart Petersson och Rune Stålspets ; teckningar: Tord Nygren*. ([Ny uppl.]). Stockholm: Ehrlingförl.
- Petersson, L. & Stålspets, R. (1993). *Saxofonen och jag 3 / av Lennart Petersson och Rune Stålspets ; teckningar: Tord Nygren*. ([Ny uppl.]). Stockholm: Ehrlingförl.
- Petersson, L. & Stålspets, R. (1994). *Saxofonen och jag 4*. ([Ny utg.]). Stockholm: Thore Ehrling Musik.

- Regeringskansliet (2015). *En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020* [Elektronisk resurs]. Hämtad från 2021-04-09: <https://www.regeringen.se/4a8706/contentassets/98919a0ca0f1427491a3eef22a7d177c/en-nationell-strategi-for-hallbar-regional-tillvaxt-och-attraktionskraft-20152020.pdf>
- Rostvall A. & West, T. (2001). *Interaktion och kunskapsutveckling: en studie av frivillig musikundervisning*. Diss. av båda förf. Stockholm: Univ., 2001. Stockholm. Hämtad 2020-12-14 från, <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:504719/FULLTEXT01.pdf>
- Sandh, H. (2006). *Glädjeämnen eller sorgbarn?: en rapport om samverkan mellan för-, grund- och gymnasieskolor och landets musik- och kulturskolor*. Hallstavik: Sveriges Musik- och kulturskoleråd, SMoK.
- SOU 2016:69. *En inkluderande kulturskola på egen grund: Betänkande av kulturskoleutredningen*. Stockholm: Elanders Sverige AB. Hämtad 2020-12-14 från: <https://www.regeringen.se/4aa767/contentassets/7037695d8c354057b9ece6fca046173f/en-inkluderande-kulturskola-pa-egen-grund-sou-201669>
- Svenska kommunförbundet (1984). *Den kommunala musikskolan: en resurs i kulturlivet*. Stockholm: Sv. kommunförb..
- Utbult, J. (2013). *Blåsbus nybörjarskola för saxofon. 1 Saxofon*. Moholm: Notposten.
- Utbult, J. (2003). *Blåsbus nybörjarskola för saxofon. 2 Saxofon*. Moholm: Notposten.
- Utbult, J. (2004). *Blåsbus nybörjarskola för saxofon. 3 Saxofon*. Moholm: Notposten
- Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningsled*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Bilagor

Bilaga 1 - Intervjuguide

- Hur länge har du arbetat som saxofonlärare?
- Hur kommer det sig att du blev saxofonlärare på kulturskola?
- Vad anser du är dina viktigaste arbetsuppgifter som saxofonlärare?
- Hur ser en vanlig arbetsvecka ut? – Beskriva hur många lektioner, elever, grupp/enskilt, planeringstid, möten, pendling mellan skolor etc.
- Hur ser en vanlig saxofonlektion ut? – Hur lång, material, moment
- Upplever du att eleverna har liknande lektionsstruktur eller skiljer de sig från varandra?
- Använder du dig av saxofonböcker i din undervisning? Iså fall vilka då och varför?
- Vilka moment tycker du är bra i saxofonböckerna och är det någonting du saknar?
- Lägger du till kompletterande material utöver böckerna? Vad för komplement och varför är dessa komplement viktiga?
- Vad händer när bokserien är slut?
- Hur avgör du vad din undervisning ska innehålla?
- Hur långt framåt planerar du din saxofonundervisning?
- Vad finns det för för- och nackdelar med en långsiktig planering?
- När du hör ordet läroplan, vad tänker du då?
- Har du erfarenhet av att jobba utifrån en lokal läroplan för saxofonundervisning på kulturskola?
- Hur (skulle det) påverka ditt arbete att utgå från en lokal läroplan?
- Hur skulle det påverka dina elever att utgå från en lokal läroplan? i gruppundervisning resp. enskild undervisning?
- Upplever du att en läroplan har efterfrågats? Av vilka då iså fall?
- Hur skulle du bygga upp en egen läroplan för saxofonundervisning? Vad anser du är de viktigaste momenten att få med?
- Upplever du att du har ramar på din arbetsplats att arbeta utifrån en läroplan? planeringstid, lektionstid,
- Vad är kvalitet i saxofonundervisning för dig?
- På vilket sätt skulle en läroplan förändra kvalitén i saxofonundervisningen på kulturskola?
- Varför tror du att vissa kulturskolor har skapat egna läroplaner med undervisningsinnehåll?
- Vilken roll spelar läroplanen i framtidens kulturskola?

Bilaga 2 - Samtyckesblankett för deltagande i intervjustudie

Tack för att du har valt att medverka denna studie! I följande blankett finns information om studiens syfte, intervjuer och dina rättigheter som deltagare. Intervjustudien kommer användas i mitt examensarbete inom ämneslärarutbildningen vid Musikhögskolan i Malmö.

Syftet med denna studie är att få kunskap om hur tre erfarna saxofonlärare vid olika kulturskolor i Sverige ser på möjligheten att lägga upp sin undervisning utifrån ett förutbestämt innehåll som kan likställas med den läroplan som finns i den obligatoriska svenska skolan. Ett vidare syfte är att undersöka vilket innehåll en eventuell läroplan för saxofonundervisning bör innehålla enligt de tre saxofonlärarna.

Studien består av individuella intervjuer på 40–60 minuter, som behandlar ämnena i syftesbeskrivningen. Intervjun kommer att ske digitalt via videosamtal och dokumenteras via ljudinspelning. Intervjuerna kommer att transkriberas i efterhand och analyseras i arbetet.

I examensarbetet är du som deltagare anonym. Deltagandet i studien är frivilligt och du som informant har rätt att avbryta din medverkan när som helst. Uppgifterna från intervjuerna kommer endast användas för forskningsändamål.

Vid frågor om studien, vänligen kontakta: Mattias Lind: 07xx-xxxxxx

Jag har läst informationen och är införstådd med studiens upplägg.

1/3-21

Datum & ort

Mattias Lind

Signatur intervjuare

Mattias Lind

Namnförtydligande

Datum & ort

Signatur informant

Namnförtydligande